

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Analýza legalizace výnosů z trestné činnosti

Zuzana Daněčková

Bakalářská práce

2011

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Zuzana DANĚČKOVÁ**
Osobní číslo: **E08567**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Management ochrany podniku a společnosti**
Název tématu: **Analýza legalizace výnosů z trestné činnosti**
Zadávající katedra: **Ústav ekonomie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Práce se zaměří na podstatu legalizace výnosů z trestné činnosti, na legislativu týkající se legalizace výnosů a její opatření. Dále se bude práce zabývat analýzou způsobů praní špinavých peněz na území České republiky v komparaci s ostatními státy.

Práce bude obsahovat:

- rysy a fáze legalizace výnosů z trestné činnosti,
 - vývoj způsobů praní špinavých peněz,
 - opatření proti praní špinavých peněz,
 - legalizaci výnosů z trestné činnosti na území České republiky,
 - analýzu konkrétních případů.
-

Rozsah grafických prací:
Rozsah pracovní zprávy: cca 30 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:

- JACK, A., B. Financial havens, banking secrecy and money-laundering .
New York : United Nations, 1998. 72 s
KALABIS, Z. Boj bank proti praní špinavých peněz. Praha: Bankovní
institut vysoká škola, 2009. 92 s. ISBN 978-80-7265-147-4.
KRIS, H. Criminal finance : the political economy of money laundering
in a comparative legal context. Kluwer Law International, 2002. 496 s.
ISBN 90-411-9864-4.
LIŠKA, P. Praní špinavých peněz v České republice. Praha: RADIX,
1997. 224 s. ISBN 80-86031-09-8.
MOISÉS, N. Černá kniha globalizace. Praha : Vyšehrad, 2008. 303 s.
ISBN 978-80-7021-866-2.
NOŽINA, M. Mezinárodní organizovaný zločin v České republice. Praha:
Themis, 2003. 407 s. ISBN 80-7312-018-6.
STIERANKA, J. Boj proti legalizaci příjmů z trestné činnosti v vy-
braných krajích Evropské unie. Praha: Scientia, 2009. 232 s. ISBN
978-80-86960-55-5.
Zákon č. 61/1996 Sb. o některých opatřeních proti legalizaci výnosů
z trestné činnosti a o změně a doplnění souvisejících zákonů.

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Lucie Sobotková, Ph.D.
Ústav ekonomie
Datum zadání bakalářské práce: 22. června 2010
Termín odevzdání bakalářské práce: 6. května 2011

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Marcela Kožená, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 10. srpna 2010

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne

Zuzana Daněčková

Poděkování

Chtěla bych touto cestou poděkovat Ing. Lucii Sobotkové, Ph.D., vedoucí mé bakalářské práce, za odborné připomínky, rady a náměty, které značně přispěly ke zpracování dané práce.

Zároveň bych chtěla poděkovat svému nejbližšímu okolí za podporu a trpělivost.

ANOTACE

Práce se zabývá analýzou legalizace výnosů z trestné činnosti. Podává vysvětlení pojmu, porovnává jeho výklad v legislativě České republiky a Evropské unie a definuje základními rysy a fáze snahy o zlegalizování výnosů. Představuje přehled jednotlivých národních i nadnárodních institucí, které se zaobírají bojem proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a shrnuje vývoj souvisejících směrnic a zákonů. Závěrem na základě získaných statistik analyzuje stav v ČR, Německu a Bulharsku a identifikuje souvislost mezi účinností boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a implementací mezinárodních směrnic do národní legislativy.

KLÍČOVÁ SLOVA

Peníze; praní peněz; legislativa; povinné osoby; podezřelý obchod, Finanční analytický úřad

TITLE

Analysis of Legalization of Revenues from criminal Activities

ANNOTATION

The thesis is concerned with analysis of legalization of revenues from criminal activities. It explains the main terms, compares definitions in Czech and European legislation and characterizes basic features and phases of intention to legalize illegal revenues. It provides with the list of national and international institutions intended to fight against legalization of revenues from criminal activities and summarizes the development of related laws and directives. On the basis of statistics on current situation in the Czech Republic, Germany and Bulgaria it identifies cohesion between efficiency of the system for fighting against legislation and implementation of international directives into national legislations.

KEYWORDS

Money; Money laundering; Legislation; obliged Entity; suspicious Transaction; the Financial Analytical Unit

Obsah

Seznam obrázků.....	9
Seznam tabulek.....	9
Úvod.....	10
1 Legalizace výnosů z trestné činnosti	12
1.1 Vymezení pojmů	12
1.2 Rysy praní špinavých peněz.....	14
1.3 Fáze praní špinavých peněz	15
1.3.1 Umístění (placement)	16
1.3.2 Vrstvení (layering).....	18
1.3.3 Integrace (integration)	19
2 Právní zabezpečení	21
2.1 Vývoj legislativy ve světě	21
2.2 Vývoj legislativy v České republice	24
2.3 Zákon č. 253/2008 Sb.	25
3 Organizace bojující proti legalizaci výnosů z trestné činnosti	28
3.1 Organizace působící v České republice	28
3.1.1 Finanční analytický útvar MF ČR	28
3.1.2 Složky Policie ČR.....	33
3.1.3 Česká národní banka.....	35
3.2 Organizace působící v Evropské unii.....	35
3.2.1 Financial Action Task Force on Money Laundering.....	36
3.2.2 Rada Evropy - Moneyval.....	37
3.2.3 Evropská komise	38
3.2.4 Světová banka a Mezinárodní měnový fond	38

4 Komparace vybraných států Evropské unie z pohledu efektivitu právního zabezpečení.....	40
4.1 Počet zpráv o podezřelých transakcích	42
4.2 Počet oznámení o podezřelých transakcí postoupených orgánům činným v trestním řízení.....	43
4.3 Počet odsouzených za legalizaci výnosů z trestné činnosti	46
4.4 Zhodnocení.....	48
Závěr	51
Použité zdroje	52
Seznam příloh	54

Seznam obrázků

Obr. 1 Schéma procesu praní špinavých peněz	16
Obr. 2 Výsledky šetření FAÚ za roky 2008-2010	30
Obr. 3 Prověřované trestné činy a zahájení trestného řízení za rok 2010.....	34
Obr. 4 Prověřované trestné činy v roce 2010.....	34
Obr. 5 Orientační posloupnost statistických údajů o trestné činnosti.....	40
Obr. 6 Počet postoupených oznámení orgánům trestního řízení v letech 2003-2008 v Bulharsku	44
Obr. 7 Počet postoupených oznámení orgánům trestního řízení v letech 2003-2008	44
Obr. 8 Počet postoupených oznámení orgánům trestního řízení v letech 2003-2008 v Německu	45
Obr. 9 Počet odsouzených osob v Bulharsku v letech 2003-2008.....	46
Obr. 10 Počet odsouzených osob v České republice v letech 2003-2007	47
Obr. 11 Počet odsouzených osob v Německu v letech 2003-2008.....	48

Seznam tabulek

Tabulka 1 Povinné osoby, u kterých byly provedeny.....	32
Tabulka 2 Podané SRT v letech 2007 a 2008	42

Úvod

Podstatná část trestné činnosti je páchána s vidinou dosažení zisku. S tím souvisí také potřeba zakrýt pravý původ takto získaných finančních prostředků tou nejvhodnější cestou. Pro tuto činnost je vžitý pojem legalizace výnosů z trestné činnosti či praní špinavých peněz.

Velké přesuny peněz mezi státy mohou mít negativní vliv na ekonomiky daných států, zejména na jejich bankovní sektor, praní peněz narušuje ekonomickou stabilitu země a důvěru ve finanční sektor. Tolerantní prostředí vhodné k propírání výnosu je dané zejména nedokonalým právním zabezpečením daného státu a často odrazuje poctivé investory. V podstatě nelze přesně odhadnout celkovou sumu, která se pomocí praní špinavých peněz celosvětově zlegalizuje, ale podle výzkumu poradenské společnosti KPMG¹ činí odhadovaná částka propraných peněz ročně 1 bilion amerických dolarů².

Cílem práce je analyzovat stav (vývoj) legalizace výnosů z trestné činnosti a zhodnotit úspěšnost orgánů aktivních v boji proti legalizaci těchto výnosů.

Pro dosažení tohoto cíle bude nutné splnit dílčí cíle, kterými jsou:

- zachytit vývoj právního zabezpečení v oblasti legalizace výnosů z trestné činnosti,
- vymežit orgány zodpovědné za boj proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a vymežit jejich pravomoci,
- provést komparaci aktivit vybraných států v oblasti boje proti uváděné legalizaci.

Těžiště práce se bude opírat o komparaci vývoje odhalování legalizace výnosů z trestné činnosti ve vybraných státech Evropské unie (Česká republika, Spolková republika Německo a Republika Bulharsko) v závislosti na implementaci mezinárodních směrnic do jejich právních řádů. Na základě zjištěných skutečností

¹ KPMG je celosvětová síť poradenských společností poskytujících služby v oblasti auditu, daní a poradenství.

² KPMG. *Global Anti-Money Laundering Survey 2007: How banks are facing up to the challenge*. Swiss: KPMG LLP, 2007. 72 s. ISBN 307-231. str. 4

budou vymezeny klíčové aspekty ovlivňující efektivitu odhalování trestné činnosti a bude zhodnocena funkčnost českého systému.

Úvodní kapitola bude věnována samotnému vymezení pojmu legalizace výnosů z trestné činnosti, jednotlivým rysům společným pro operace spojené s legalizací a bude také rozebrán postup praní peněz. Dále se práce bude věnovat vývoji legislativy ve světě a v České republice a bude přiblížen nejdůležitější zákon České republiky platný v oblasti legalizace výnosů z trestné činnosti a to zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.

Třetí kapitola bude zaměřena na nejdůležitější instituce působící v České republice – Finanční analytický útvar, složky Policie ČR či Národní banku a na některé instituce působící na mezinárodní úrovni – Finanční akční výbor proti praní špinavých peněz, Radu Evropy, Evropskou komisi a na spolupráci Mezinárodní měnového fondu se Světovou bankou.

Poslední kapitola bude věnována porovnání vybraných států Evropské unie v oblasti podávání oznámení týkajících se podezřelých transakcí či počtu odsouzených za legalizaci výnosů z trestné činnosti. Informace potřebné ke komparaci budou čerpány ze studie provedené evropským statistickým úřadem Eurostat během roku 2010.

1 Legalizace výnosů z trestné činnosti

Boj proti zlegalizování nebo alespoň částečné zamezení navrácení výnosů z trestné činnosti do organizovaného zločinu je v současné době jedním ze zásadních cílů v boji proti organizovanému zločinu. Základním motivem organizovaného zločinu je dosažení zisku a ten by byl pro zločince zbytečný, kdyby ho nebylo možné využívat legální cestou. A pokud by nebylo možné užít zisk z jejich trestné činnosti pro osobní potřebu či pro rozšíření své činnosti, neměli by proč tuto činnost páchat.

Novým trendem je také shromažďování a praní peněz za účelem financování terorismu, či operací směřujících k dosažení ideologických nebo politických cílů.

1.1 Vymezení pojmů

K pochopení problematiky týkající se legalizace výnosů z trestné činnosti je nejdříve nutné definovat, co je vlastně výnos z trestné činnosti a zdali pojem praní špinavých peněz používaný jako ekvivalent znamená totéž.

Výnos lze pro potřebu této práce vysvětlit jako jakoukoliv ekonomickou výhodu vyplývající z trestné činnosti, která musí mít podobu konkrétní majetkové hodnoty. Je to tedy jakýkoliv majetek získaný v souvislosti s pácháním trestného činu, a to přímo či nepřímo.³ Oproti tomu špinavé peníze charakterizují (v užším pojetí) pouze peníze získané z organizovaného zločinu. Proto se obsahově nejedná o zcela totožné termíny, jelikož výnosem z trestné činnosti nemusí být pouze peníze, ale mohou to být třeba i cenné papíry nebo směnky. I přes to jsou oba termíny běžně používané a jsou uváděny jako synonyma.

Pojem špinavé peníze má svůj původ ve Spojených státech, kdy zdrojem peněz získávaných z trestné činnosti během třicátých let minulého století byl mimo jiné prodej drog a tyto peníze byly často fyzicky znečištěny. V návaznosti na to vznikl později pojem „praní špinavých peněz“, čímž je míněn proces zamaskování jejich původu souvisejícího s trestnou činností. Výraz praní špinavých peněz se poprvé oficiálně objevil v tisku ve Spojených státech amerických ve spojení s aférou Watergate roku

³ MV ČR, jednotka překladatelů. *Konvence OSN a další dokumenty k organizovanému zločinu* [online]. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, červenec 2001 [cit. 2011-03-31]. Dostupné z WWW: <<http://www.ok.cz/iksp/publikace.html>>. ISBN 80-86008-91-6. str. 7

1973, jejímž vyústěním bylo odstoupení tehdejšího amerického prezidenta Richarda Nixona.⁴ V posledních letech se tento pojem používá v českém jazyce spíše jako hovorový, ale ekvivalenty k českému pojmu praní špinavých peněz běžně používané právním řádem můžeme najít v ostatních jazycích, například v anglickém (money laundering), v německém (die Geldwäsche) nebo ve francouzském jazyce (blanchiment d'argent). Pojem legalizace výnosů z trestné činnosti se využívá v právních řádech některých zemí, například České nebo Slovenské republiky⁵.

Termín legalizace výnosů je v České republice stanoven v zákoně č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, který řeší celou tuto problematiku. Zákon definuje v §3 (Základní pojmy) legalizaci výnosů z trestné činnosti jako „jednání sledující zakrytí nezákonného původu jakékoliv ekonomické výhody vyplývající z trestné činnosti s cílem vzbudit zdání, že jde o majetkový prospěch nabytý v souladu se zákonem“. Není přitom důležité, zdali k takovému jednání došlo na území České republiky nebo v cizině.⁶ Uvedené jednání spočívá podle zákona zejména:

- a) v přeměně nebo převodu majetku s vědomím, že pochází z trestné činnosti, za účelem jeho utajení nebo zastření jeho původu nebo za účelem napomáhání osobě, která se účastní páčání takové činnosti, aby unikla právním důsledkům svého jednání,
- b) v utajení nebo zastření skutečné povahy, zdroje, umístění, pohybu majetku nebo nakládání s ním nebo změny práv vztahujících se k majetku s vědomím, že tento majetek pochází z trestné činnosti,
- c) v nabytí, držení, použití majetku nebo nakládání s ním s vědomím, že pochází z trestné činnosti nebo
- d) ve zločineckém spolčení osob nebo jiné formě součinnosti za účelem jednání uvedeného pod písmeny a), b) nebo c).

⁴ Blíže: ROBINSON, Jeffrey. *Pánové z prádelny špinavých peněz*. Praha: Columbus, 1995. 289 s. ISBN 80-85928-06-X. str. 15 - 19

⁵ Pro Slovenskou republiku je pojem vymezen v zákoně č. 249/1994 Z. z. o boji proti legalizaci příjmov z najzávažnějších, najmä organizovaných foriem trestnej činnosti a o zmenách a niektorých ďalších zákonov

⁶ Česká republika. Zákon ze dne 5. června 2008: o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.

Zatímco český právní řád definuje legalizaci výnosů z trestné činnosti, v Evropské unii se využívá termínu praní špinavých peněz. Směrnice Evropského parlamentu a Rady Evropské unie považuje za praní peněz přeměnu nebo převod majetku při vědomí, že tento majetek pochází z trestné činnosti nebo z účasti na takové činnosti, za účelem zatajení nebo zakrytí nezákonného původu majetku nebo za účelem pomoci jakékoliv osobě, která se účastní páčání takové činnosti. Jednání se považuje za praní peněz, jestliže k činnosti, na jejichž základě vznikl majetek pro účely praní, došlo na území jiného členského státu nebo na území třetí země.⁷

Legalizaci výnosů z trestné činnosti či praní špinavých peněz lze tedy volně definovat jako zahlazování stop nezákonného jednání, utajení skutečného vlastníka výnosů a umožnění používat nelegálně získané prostředky jako prostředky získané ze zákonného zdroje. Nejčastějšími zdroji výnosů z trestné činnosti je obchod s drogami, prostituce, obchod s lidmi a zbraněmi, korupce, finanční podvody a padělání.

1.2 Rysy praní špinavých peněz

Veškeré operace spojené s legalizací výnosů z trestné činnosti jsou vykonávané tak, aby se co nejméně odlišovaly od běžných finančních operací a byly těžko odhalitelné. Přesto u všech těchto operací lze rozlišit nejméně čtyři společné znaky, které budou postupně rozebrány.

Základním znakem je fakt, že **všechny prostředky pocházejí z trestné činnosti** a je u nich potřeba během procesu tuto skutečnost zakrýt. Většinou se jedná o obrovský zisk, který nelze srovnávat s klasickou trestnou činností. Úspěšnost celého procesu závisí na jeho členitosti, organizovanosti a na účasti mnoha pověřených osob, fiktivních firem založených legálním způsobem, apod.

Potřeba utajit zdroj prostředků a pravé vlastnictví – nelegální peníze jsou získávané z trestné činnosti, nejčastěji z obchodu s drogami, hospodářské kriminality, finančních podvodů. Může jít o peníze získané z organizovaného zločinu (organizované krádeže, obchod s lidmi) nebo o aktivitu jednotlivce (padělání peněz nebo cenných

⁷ Evropská unie. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES: o předcházení zneužití finančního systému k praní peněz a financování terorismu. In *Úřední věstník* L 309., 2005, s. 1-30.

papírů). Legalizace výnosů by neměla smysl, kdyby každý věděl, komu původně peníze patřily a jaký je zdroj jejich vzniku.

Nutnost měnit podoby a formy – peněžní prostředky musí během celého procesu měnit podoby, které na sebe berou. Hlavním důvodem je zlehčit manipulaci s finančním objemem během legalizace, jejich přepravu a zavedení do bankovního systému. A to buď přeměněním bankovek o malé hodnotě na co nejvyšší nebo přeměněním na cenné papíry, akcie či finanční závazek. Rozdílné postupy se volí podle původu peněz, jinak se postupuje při obchodu s drogami, kdy jsou získávány bankovky o malé nominální hodnotě a je potřeba je nejprve umístit na účet. Při investičním podvodu jsou peníze již na účtech a k dokončení legalizace jsou prováděny kroky jako špatná investice (do bezcenných cenných papírů) nebo jsou tvořeny fiktivní náklady (poradenská činnost).⁸

Potřeba zamést stopy – nutnost znemožnit sledování celého procesu od začátku do konce pomocí velkého množství obchodních transakcí. Hlavním důvodem je potřeba zastřít stopy po původním trestném činu a po všech provedených krocích během očišťování. Jedná se hlavně o střídání bezhotovostních a hotovostních operací, anonymních obchodů, zasílání peněz do zahraničí a zpět či investice na jiném než bankovním trhu, kdy se nejčastěji nakupují reality, starožitnosti, drahé kovy apod.

Nutnost kontroly nad celým procesem – původní vlastníci musí mít určitou kontrolu nad celým procesem, neboť v jeho průběhu přijdou peníze do styku s mnoha lidmi, kteří tuší, že jde o nelegální prostředky, a snaží se co nejvíce získat pro sebe (s vědomím, že organizátor legalizace se jich nebude domáhat legální cestou).⁹

1.3 Fáze praní špinavých peněz

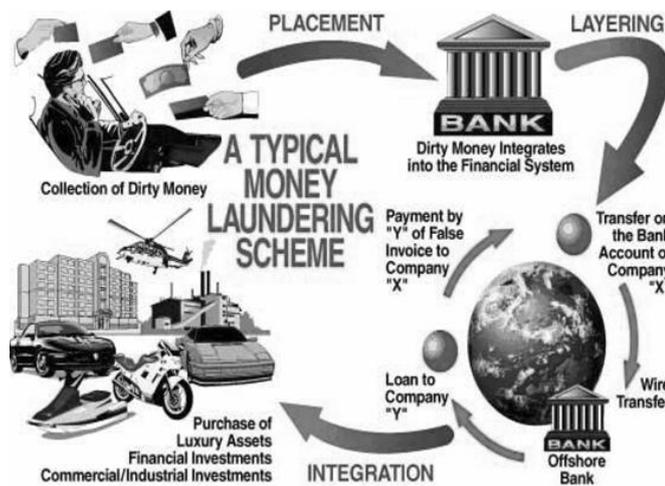
Legalizace výnosů z trestné činnosti je proces zahrnující několik etap, během kterých je nutné zakrýt nelegální původ peněz. Podle tradičního dělení se legalizace skládá ze tří navazujících etap – zavedení, rozvrstvení a integrace. Přestože každá fáze

⁸ DVORÁK, Vratislav. *Ekonomické a kriminální aspekty legalizace výnosů z trestné činnosti*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2010. 91 s. ISBN 978-80-86960-63-0. str. 20

⁹ LIŠKA, Petr. *Praní špinavých peněz v České republice*. Praha: Radix, 1997. 224 s. ISBN 80-86031-09-8. str. 7-8

je vedena za jiným účelem, jsou všechny nutné k tomu, aby byl proces legalizace úspěšný.

V každé etapě je vyžadováno přemístování získaných výnosů, aby se zamezilo spojení peněz s původním majitelem. V první fázi procesu je nezbytné zbavit se obrovského množství bankovek vložím na bankovní účty nebo bankovky malých hodnot přeměnit na větší, s nimiž se snáze manipuluje. To se nejjednodušeji provádí v prostředí kasin a heren, pojišťování automobilů či při obchodu s nemovitostmi. Když jsou peníze v bezhotovostní podobě, nastává druhá fáze, ve které je potřeba co nejvíce je vzdálit od jejich původního zdroje pomocí opakovaného nákupu, převodů z účtu na účet. Samotná legalizace výnosů představuje poslední část procesu, kdy se peníze vracejí ve formě zdánlivě legálních prostředků původnímu majiteli. Na obrázku č. 1 jsou zobrazeny jednotlivé fáze procesu praní špinavých peněz, kterými se bude kapitola dále zabývat.

Obr. 1 Schéma procesu praní špinavých peněz

zdroj: ¹⁰

1.3.1 Umístění (placement)

První etapa procesu je nejtěžší a nejdůležitější, zahrnuje shromáždění a následné rozmístění peněžních prostředků do finančního systému. Díky obrovským hotovostním částkám získaných organizovaným zločinem, které je nutno očistit, lze snadno odhalit, že původ peněz je nelegální. Proto se obvykle využívá rozdělení velkých částek

¹⁰ ALLDRIDGE, Peter. Money laundering and globalizacion. *Journal of law and society*. December 2008, 35, 4, s. 437-463. ISSN 0263-323X. str. 441

na menší, které jsou poté vloženy přímo na účet. Lze také investovat peníze do nákupu šeků či peněžních poukázek, nebo využít prostředníka – firmy, která přes svou činnost dostane peníze do oběhu.

Jednou ze starších, ale osvědčených metod, jak dostat peníze do oběhu, je tzv. **smurfing** (v češtině se také používá pojem šmoulování), tedy členění transakcí na vklady po menších částkách. Tento proces je založený na využití několika osob, kteří obdrží velký objem bankovek, s nimiž objíždí různá města (státy) a v různých bankách ukládají malé částky, nakupují šeky a peněžní poukázky do výše oznamovací povinnosti. Tento proces probíhá do doby, dokud nejsou na účty uloženy všechny peníze. Poté začíná celý proces znovu s novým množstvím „špinavých“ bankovek.

Další účinnou, jednoduchou a zároveň těžko prokazatelnou metodou je **směšování tržeb**. Podstatou je míchání výnosů z nelegální činnosti s tržbami ze zcela legální činnosti. Využívá se na všech místech, kde lze platit v hotovosti, aniž by to nějak vzbuzovalo podezření, jako například v restauracích, sázkových kancelářích, směnárnách či poradenských firmách. Tyto platby ovšem nesmí přesáhnout mez, kdy by se příjmy podniku dostaly nad možnosti podnikání firmy v dané lokalitě. V tu chvíli se organizace stává podezřelou pro finanční úřad a propíratelé si musí najít jiný podnik, přes který se budou snažit peníze zlegalizovat. V posledních letech jsou k této činnosti přímo zakládány společnosti s ručením omezeným, u kterých je zajištěna určitá anonymita, přičemž náklady na jejich založení nejsou nijak vysoké. Složitější, dražší, ale o to výhodnější je založení akciové společnosti, u které je zjištění fyzických osob obtížné (v ČR jde například o tzv. akcie na doručitele). Tyto společnosti mohou být vlastněny přímo účastníky organizovaného zločinu nebo mohou být vlastněny nastrčenými osobami (podstatně se snižuje riziko odhalení, ale jeho nevýhodou je, že iniciátoři legalizace nemají nad firmou plnou kontrolu).¹¹

Díky tomu, že proces legalizace výnosů z trestné činnosti je nezákonný a je dlouhodobě potírán, metody využívané k legalizaci se neustále mění a zdokonalují. Od původního využívání jednotlivých osob se přešlo k zakládání společností a organizací specializovaných na praní peněz. K završení úspěšného procesu legalizace je potřeba

¹¹ *Odhalování a identifikace výnosů z neznámých zdrojů a podezřelých obchod: Sborník vstupních studií I.* Praha: Policie History, 2008. 312 s. ISBN 978-80-86477-42-8. str. 61

podrobnější studium právních ráďů jednotlivých států a využívání zemí s volnějším právním systémem, např. tzv. daňových ráďů.

1.3.2 Vrstvení (layering)

Jakmile se tržby ze zločinu přemění na bezhotovostní peníze, nastává další fáze procesu – rozvrstvení (zahlasení stop, tzv. „namydlení“). Během této etapy dochází k zahlasení původu peněz a k jejich oddělení od nezákonného zdroje, za účelem co nejvíce znesnadnit případný pokus o zjištění zdroje. K tomu se využívá již zcela legálních cest a finančních postupů, s charakteristickou nepřehledností a složitostí. Osvědčenou metodou jak toho dosáhnout je velké množství finančních transakcí mezi mnoha účty, které jsou přerušovány výběry a opětovnými vklady hotovosti. Peníze jsou převáděny zdánlivě nesouvisle, aby bylo možné co nejvíce znemožnit sledování jejich toku. Převody bývají často prováděny mezi různými státy světa, využívá se tzv. daňových ráďů s nízkou úrovní zdanění, zemí, které dodržují bankovní tajemství klienta, a zemí, které nemají pevnou politiku boje proti praní špinavých peněz.

Během této fáze dochází k nákupu a prodeji cenných papírů, uměleckých děl či starožitností, dochází k předstírání výher v kasinech, sázkových kancelářích a hernách tak, aby jednotlivé operace nešly vyhledat. Je možné také původní částku rozdělit na několik menších obnosů, které projdou přes mnoho různých účtů, a nakonec se shromáždí na původním účtu bez možnosti zjistit průběh celé operace.

Tato etapa se samozřejmě prolíná s etapou první, celý proces bývá velmi finančně a časově náročný, vyžaduje zapojení mnoha osob, z nichž některé nevědí o původu peněz.

V poslední době se do Česka rychle rozšířila nově rozvíjená forma praní peněz přes internet pomocí prostředníků, nejčastěji studentů či sociálně slabých osob a cizinců. Prostředníci zneužívají při legalizaci výnosů jsou obecně označováni jako „bílé koně“. Organizátoři sídlící v cizině rozesílají prostřednictvím e-mailů nabídky o rychlém a bezpracném výdělku. Takto oslovený jedinec poté jen poskytne číslo svého bankovního účtu, na který jsou mu zaslány peníze. Tyto finance takto oslovená osoba vybere a pošle do zahraničí, kde si je organizátoři vyzvednou na falešné doklady. Během transakce si prostředník nechá 5 až 10 procent z dané částky. Díky těmto prostředníkům, kteří povětšinou nevědí, do čeho se zapletli, nelze dohledat původního

majitele peněz a není tedy možné prokázat jejich nelegální původ. Podle Ministerstva financí prostředníci takových obchodů často vyvážnou bez trestu, jelikož odhalení lidé vystupují pouze jako oběti, které naletěly skutečným pachatelům.¹²

1.3.3 Integrace (integration)

Po dvou úspěšných fázích, kdy byl výnos z trestné činnosti očištěn, nastává závěrečná fáze celého procesu, tedy integrace neboli sjednocení tzv. ždímání, kdy se vyprané výnosy vrací zpět ke svému původnímu majiteli jako nezávadný, často zdanitelný podnikatelský příjem. Navracené peníze opět vstupují do ekonomiky jako zcela legální a jsou nejčastěji investovány v místech, které mohou být prospěšné budoucímu organizovanému zločinu. Jsou za ně například nakupovány nemovitosti, zakládány obchodní společnosti (třeba dopravní firmy, které usnadní budoucí pašování) nebo mohou být využity pro osobní potřebu.¹³

V současné době se objevují návrhy na nové rozdělení procesu praní špinavých peněz, které by více vystihlo a oddělilo jednotlivé fáze. Například Johnatan Harfield (konference ve Vídni roku 2003) rozšířil tradiční rozdělení ze tří fází na šest.

- První etapou je „vytvoření“, během které výnosy vznikají, ale ještě nedochází k procesu očištění.
- Druhou fází je „sjednocení“, ve které se majitelé rozhodují, kterou cestu legalizace zvolí a vykonávají první kroky k úspěšnému očištění (založení fiktivní firmy).
- Třetí a čtvrtá etapa se shoduje s první a druhou v tradičním rozdělení, tedy zavedení peněz do finančního systému a následné transakce.
- Pátou etapou je „návrat“ ve které pachatelé investují již očištěné finance do legální i nelegální obchodní činnosti.

¹² *ČT 24* [online]. 14. 7. 2010 [cit. 2011-03-24]. Podvodníci mají nový způsob praní špinavých peněz. Dostupné z WWW: <<http://www.ct24.cz/ekonomika/95696-podvodnici-maji-novy-zpusob-prani-spinavych-penez/>>

¹³ *Odhalování a identifikace výnosů z neznámých zdrojů a podezřelých obchodů: Sborník vstupních studií I.* Praha: Policie History, 2008. 312 s. ISBN 978-80-86477-42-8. str. 63

- Poslední etapou je „realizace“. Tato etapa je pojata jako samotné spotřebování části očištěných příjmů, kdy jsou nakupovány např. luxusní lodě a dovolené bez ohledu na budoucí příjem.

Johnatan Harfield přidělil každé etapě určité riziko jak pro finanční instituce, tak pro majitele výnosů z trestné činnosti. V počátečních etapách je největší riziko pro majitele (nejsnáze odhalitelný původ peněz), postupně s procesem propírání se snižuje, protože je málo pravděpodobné odhalení nelegality peněz. Naopak pro finanční instituce se stupeň rizika postupně zvyšuje – během vytvoření příjmů z trestné činnosti není žádné riziko, na konci procesu je nejvyšší (banky a jiné finanční instituce nemají možnost zjistit pravý původ peněz).¹⁴

Stále se ale používá tradiční metoda rozdělení procesu legalizace, neboť v Harfieldově teorii jsou první dvě etapy samotnou trestnou činností (vznik výnosů), ale ještě ne procesem legalizace.

¹⁴ STIERANKA, Jozef. *Boj proti legalizácii príjmov z trestnej činnosti vo vybraných krajinách Európskej únie*. Praha: Scientia, spol. s.r.o., 2009. 236 s. ISBN 978-80-86960-55-5. str. 14

2 Právní zabezpečení

Legalizace výnosů z trestné činnosti úzce souvisí s dalšími trestnými činnostmi a pomáhá vytvářet zdroje pro šíření organizovaného zločinu. Z těchto důvodů přijaly státy řadu opatření, jejichž cílem je co nejvíce zabránit organizovanému zločinu a zvýšit účinnost boje proti praní špinavých peněz. Vznikají různé instituce (které jsou přiblíženy v další kapitole) aktivní v tomto boji jak na národní, tak na mezinárodní úrovni, kde působí díky spolupráci s institucemi z ostatních států.

2.1 Vývoj legislativy ve světě

I praní špinavých peněz má svůj historický vývoj, během něhož se měnil jak zdroj nelegálních finančních prostředků, tak i způsoby, jak je očistit. V samotném začátku se peníze získávaly z nelegální výroby alkoholu a cigaret, poté z prodeje drog, padělání peněz, pašování, poté se přešlo i k finančním podvodům a dalším metodám.

Od začátku sedmdesátých let dvacátého století se státy (např. USA, Velká Británie) pokoušely různými zákony přimět bankovní sektor sledovat a zabránit praní peněz. Již v roce 1970 vstoupil ve **Spojených státech amerických** v platnost Zákon o bankovním tajemství (BSA – Bank Secrecy Act), podle kterého měly finanční instituce ohlašovat všechny transakce nad 1 000 USD Vnitřní finanční službě. V roce 1980 byla působnost zákona BSA rozšířena i na zahraniční banky působící v USA a také na nebankovní instituce. Časově a technicky bylo dodržování tohoto zákona pro banky náročné, a proto zákon obcházely a většinu transakcí nehlásily. Kvůli tomu bylo do roku 1985 od čtyřiceti amerických bank vybráno na pokutách za neplnění povinnosti přes 20 miliónů dolarů¹⁵. Z tohoto důvodu americká vláda roku 1986 vydala zákon o potírání praní špinavých peněz (Money Laundering Control Act), kterým ustanovila praní peněz jako trestný čin.¹⁶ Do tohoto roku bylo nenahlášení takové transakce bráno pouze jako přešůpek, s vydáním Zákona proti praní špinavých peněz se toto jednání pokládalo jako zločin s trestní sazbou do pěti let.

¹⁵ LIŠKA, Petr. *Praní špinavých peněz v České republice*. Praha: Radix, 1997. 224 s. ISBN 80-86031-09-8. str. 22

¹⁶ Tamtéž., str. 6

Dalším významným činem v boji proti praní peněz byl vznik Organizace amerických států (OAS), která roku 1992 přijala tzv. Modelová opatření, která stanovují posílení mezinárodní spolupráce, napomáhají zvýšení významu finančních institucí v boji s legalizací výnosů ze zločinu a zavazují je k identifikaci klientů, uchovávání obchodních záznamů a informování o podezřelých obchodech.

V té době platná opatření v USA (BSA a Money Laundering Control Act) byla v roce 2001 rozšířena zákonem o zamezení praní špinavých peněz v mezinárodním měřítku a o zamezení financování terorismu (IMLAA - The International Money Laundering Abatement and Anti-financing Act), který by měl řešit slabé stránky dosavadních opatření, zejména off-shore bankovníctví, korespondenční banky a privátní bankovní služby. Finanční ústavy jsou povinny provádět kontrolu a identifikaci klienta a vedení záznamů o klientech. Tím je umožněno srovnání údajů o majiteli účtu a provedených transakcích se seznamem osob podezřelých z terorismu.¹⁷

Během 80. a 90. let byly v **Evropě** v rámci zvýšení efektivity boje proti praní špinavých peněz prosazovány různé strategie týkající se zejména kriminalizace legalizace výnosů z trestné činnosti, využití finančního šetření jako prostředku pro odhalování legalizace výnosů, a následné odčerpávání zisku. Docházelo k uzavírání mezinárodních smluv, jelikož přijetím opatření pouze v jednom či několika státech nelze zamezit zločineckým aktivitám probíhajících na území celé Evropy. Proto bylo nutné, aby se do boje zapojilo co nejvíce států.

Roku 1988 byla ve Vídni přijata Organizací spojených národů Konvence OSN o nezákonném obchodování s narkotiky a psychotropními látkami, známá jako Vídeňská konvence či Konvence z roku 1988, která je dodnes považována jako minimální standard v boji proti legalizaci výnosů ze zločinu. V této konvenci byla v Evropě poprvé vymezena povinnost trestně postihovat aktivity týkající se obchodu s drogami a považovat praní peněz za trestný čin. Dále vymezuje opatření na národní i mezinárodní úrovni, která umožní pověřeným institucím vystopovat, identifikovat, zmrazit a zabavit prostředky pocházející z drog a z praní peněz.

¹⁷ DVOŘÁK, Vratislav. *Ekonomické a kriminální aspekty legalizace výnosů z trestné činnosti*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2010. 91 s. ISBN 978-80-86960-63-0. Str. 48-49

Dokumentem navazujícím na Vídeňskou konvenci bylo Programové vyhlášení zásad z prosince roku 1988 vydané Basilejským výborem pro bankovní dohled. Programové prohlášení obsahuje základní principy, jichž by se měly držet banky, aby mohly účinně zabránit praní špinavých peněz. Byl to první dokument, kterým byly formálně vyhlášeny již dříve známé zásady, jak by banky měly postupovat.

Jedním z nejzásadnějších dokumentů je Konvergence Rady Evropy č. 141 o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosů ze zločinu (také Štrasburská úmluva), která byla přijata 8. 11. 1990 ve Štrasburku. Úmluva je postavená na třech základních pilířích:

- povinnosti kriminalizace praní špinavých peněz a s tím související přijetí odpovídající legislativy,
- zakotvení a vymáhání povinností bankovních subjektů,
- povinnost všestranné mezinárodní spolupráce.

Díky rostoucí mezistátní spolupráci v oblasti praní peněz a organizovaného zločinu byla rozhodnutím vlád států, které se účastnily Ekonomického summitu konajícího se roku 1989 v Paříži, vytvořena organizace Akční skupina pro oblast financí známá jako FATF (Financial Action Task Force). Tato skupina je úzce specializovaná na boj proti legalizaci výnosů z trestné činnosti. Podrobněji se jí bude věnovat část následující kapitoly, ve které je popsána nejen samotná organizace FATF, ale i Doporučení, které vydala.

Dalším dokumentem vydaným v oblasti praní peněz byla Směrnice Rady č. 91/308/EHS ze dne 10. 6. 1991 o předcházení zneužití finančního systému k praní peněz (tzv. I. AML Směrnice), která byla výsledkem mezinárodních snah o naplnění Čtyřiceti doporučení FATF. Tato směrnice měla spíše preventivní funkci a sloužila jako základ jednotného vymezení skutkové podstaty protiprávního jednání v oblasti legalizace výnosů ve státech Evropské unie. V České republice byla do právního zabezpečení implementována prostřednictvím zákona č. 61/1996 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti.

Tato AML Směrnice byla roku 2001 novelizována II. AML Směrnicí – směrnicí Evropského parlamentu a Rady č. 2001/97/ES, která přesněji vymezovala skutky, na jejichž výnosy se boj proti legalizaci vztahoval a rozšířila vymezení pojmu výnos

z peněz i na ostatní hmotné i nehmotné nástroje. Současně se snažila propojit trestní práva jednotlivých států.

V současné době je platná již III. AML Směrnice, která vznikla mimo jiné díky rozšíření a revizi Čtyřiceti doporučení FATF. Jde o směrnici Evropského parlamentu a Rady č. 2005/60/ES o předcházení zneužití finančního systému k praní peněz a financování terorismu ze dne 26. října 2005. V souvislosti s touto směrnicí bylo nutné novelizovat takové zákony jednotlivých států, které nevymezovaly financování terorismu jako zločin.

Dalšími předpisy, platnými v této oblasti v Evropě, je například nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1889/2005 o kontrolách peněžní hotovosti vstupující do Společenství nebo je opouštějící či nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1781/2006 o informacích o plátcích doprovázejících převody peněžních prostředků.

2.2 Vývoj legislativy v České republice

Již v počátcích 90. let vznikaly první zákony, které popisovaly praní peněz jako trestný čin. V roce 1991 bylo v trestním zákoně č. 557/1991 Sb. definováno praní jako zvláštní forma nadržování. Bohužel tento zákon ještě nepostihoval tzv. samopraní, počítal tedy pouze se stavem, kdy osoba trestného činu, kterým se dosáhne zisku, je rozdílná od propíratele. Tato skutková podstata byla později zrušena zákonem č. 134/2002 Sb. a nahrazena novou definicí, která již postihuje i samopraní a přímo definuje legalizaci výnosů z trestné činnosti.

Dne 1. 3. 1997 vstoupily v platnost v České republice mezinárodní závazky vyplývající z Úmluvy o praní, vyhledávání, zajišťování a konfiskaci výnosů ze zločinu (tzv. Štrasburská úmluva¹⁸). Tato Úmluva byla základem pro vytvoření prvního českého zákona o praní peněz. Jedná se o zákon č. 61/1996 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a o změně a doplnění souvisejících předpisů, který byl účinný od 1. července roku 1996. S jeho vznikem bylo pozměněno i několik dalších zákonů (například zákon o bankách), aby se mohlo efektivněji bojovat s praním peněz. Zároveň byl od 1. 7. 1996 zřízen Finanční analytický úřad Ministerstva financí České republiky, který byl pověřen výkonem úkolů plynoucích z tohoto zákona.

¹⁸ Štrasburská úmluva byla Českou republikou podepsána roku 1995.

Stejně jako v ostatních státech světa, tak i v České republice dochází k novelizaci již platných zákonů a ke schvalování nových, které mají zefektivnit boj proti legalizaci výnosů z trestné činnosti. Z tohoto důvodu byl zákon č. 61/1996 Sb. novelizován zákonem č. 284/2004 Sb. z 8. dubna 2004, který je v souladu s novelou směrnice Rady Evropských společenství č. 91/308/EHS. Zákon například nově upravil možnost zjištění údajů potřebných pro identifikaci účastníka obchodu na dálku, dále rozšířil oznamovací povinnost z finančních institucí na povinné osoby, do kterých spadají i jiné subjekty. Nově se také změnila hranice oznamovací povinnosti z 500 000 Kč na 15 000 Eur.

Celkově byl zákon č. 61/1996 Sb. jedenáctkrát novelizován, čímž se stával nepřehledným a nesplňoval nové požadavky mezinárodního práva (souvisejících zejména se vstupem České republiky do Evropské unie). Proto byl nahrazen zákonem č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, který je účinný od 1. září 2008. Tento zákon převzal většinu ustanovení, jež nebyla v rozporu s požadavky Evropské unie, navíc vymezil pojem financování terorismu.

Mezi další zákony vzniklé na území České republiky napomáhající v boji proti praní peněz patří například zákon č. 254/2004 Sb., o omezení plateb v hotovosti, který určuje, kdy jsou fyzické a právnické osoby povinny provést platby bezhotovostně, upravuje kontrolu dodržování této povinnosti a stanovuje okruh osob, které jsou povinny tyto platby provádět. V souvislosti s odčerpáváním výnosů ze zločinu platí od roku 2003 zákon č. 279/2003 Sb., o výkonu zajištění majetku a věcí v trestním řízení a o změně některých zákonů, který stanoví postup při výkonu rozhodnutí o zajištění věcí a majetku v trestním řízení.

2.3 Zákon č. 253/2008 Sb.

Zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu vytváří podmínky pro odhalování jednání spojeného s legalizací výnosů z trestné činnosti a s terorismem a má za úkol zabránit zneužívání finančního systému. Současně tento zákon upravuje některá práva a povinnosti fyzických a právnických osob při uplatňování těchto opatření. Je rozdělen do sedmi částí, z nichž každá pojednává o jednotlivých ustanoveních.

Část první vymezuje smysl tohoto zákona a základní pojmy týkající se legalizace výnosů. Je zde definována povinná osoba, kterou jsou úvěrové, finanční instituce a další osoby, které by mohly být zneužity k praní peněz. Je zde stanoven pojem legalizace výnosů z trestné činnosti, podezřelý obchod a další pojmy důležité pro potřeby zmiňovaného zákona.

Druhá část zákona je věnována povinnostem povinných osob. Začátek je zaměřen na identifikaci a kontrolu klienta. Je zde stanovena hranice 1000 Eur, při které se musí během obchodu klient identifikovat a uvádí se zde také případy, kde je požadována nutnost identifikace bez ohledu na výši uzavíraného obchodu a zároveň je zde popsán postup, podle kterého by se mělo během identifikace klienta postupovat. Dále je zde vymezena kontrola klienta. Dle tohoto zákona se kontrolou klienta rozumí získávání informací o účelu a zamýšlené povaze obchodu, zjišťování skutečného majitele, získávání informací potřebných k průběžnému sledování obchodního vztahu a přezkoumávání zdrojů peněžních prostředků. Tato kontrola se provádí, pokud má proběhnout obchod v hodnotě 15 000 Eur nebo vyšší či v jiných případech daných zákonem. V této části zákona je také vymezena povinnost uchovávat informace povinnou osobou.

Druhá polovina této části je věnována postupu při podezřelém obchodu, tedy jak má povinná osoba postupovat při zjištění podezřelého obchodu, komu, jakou formou a v jaké lhůtě má tento obchod nahlásit. Také jsou zde vymezeny další povinnosti povinných osob, jako vypracovávat si systém vnitřních zásad, v kterém jsou sepsány například znaky podezřelých obchodů, které se mohou vyskytovat při činnosti povinné osoby, způsob provedení identifikace klienta či postupy provádění kontroly a uchování údajů týkajících se klienta a uskutečněných obchodů. Je zde také dána povinnost školit své zaměstnance a povinnost určit kontaktní osobu, tedy konkrétního zaměstnance, který bude mít na starost plnění oznamovací povinnosti a bude zajišťovat styk s Ministerstvem financí.

Činnostmi Ministerstva financí a dalších orgánů se zabývá část třetí. Dle této části může ministerstvo vyžadovat informace nezbytné pro plnění povinností dané tímto zákonem od Policie ČR, zpravodajských orgánů a orgánů veřejné moci. Informace může požadovat i od Ministerstva vnitra, pokud se tyto informace týkají podezřelého

obchodu. Dle této části se řídí zpracovávání získaných informací Ministerstvem financí, nakládání s výsledky šetření a mezinárodní spolupráce České republiky se zahraničními orgány. Na konci třetí části je vymezen výkon správního dozoru nad plněním povinností daných tímto zákonem.

Povinnosti mlčenlivosti a ustanovení výjimek z mlčenlivosti je věnována čtvrtá část zákona. Další část je věnována oznamovací povinnosti při příhraničních převozech. Fyzická i právnická osoba má povinnost ohlásit převoz platných platidel (v české či cizí měně), cestovních šeků, cenných papírů, hodnotných komodit a dalších investičních nástrojů v hodnotě 10 000 € a vyšší. Pokud jsou tyto věci zasílané do nebo z České republiky mimo Evropské společenství má osoba povinnost předložit zásilku ke kontrole celnímu úřadu. Z tohoto důvodu jsou v zákoně vymezeny i činnosti celních úřadů týkající se oznamovací povinnosti.

Předposlední část tohoto zákona se zabývá porušením povinnosti mlčenlivosti, neplnění povinností spojených s identifikací a kontrolou klienta, informační a oznamovací povinnosti a dalších povinností spojených s tímto Zákonem. U každého porušení dané povinnosti je stanovena sankce, která je uložena při případném porušení zákona.

Poslední, tedy sedmá část, je věnována společným a závěrečným ustanovením.

3 Organizace bojující proti legalizaci výnosů z trestné činnosti

Otázka legalizace výnosů z trestné činnosti je nejen národním, ale také mezinárodním problémem a z tohoto důvodu vznikají v mnoha státech organizace, které se pokoušejí omezit možnosti či zcela zabránit praní špinavých peněz. Tyto organizace působící v jednotlivých státech spolupracují v rámci celosvětového boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti.

Na mezinárodní úrovni je v současné době nejvýznamnější institucí organizace Financial Action Task Force se sídlem v Paříži, jejichž hlavním cílem je rozvoj a podpora strategií boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti. V České republice se k nejdůležitějším organizacím, které se touto oblastí zabývají, řadí Finanční analytický útvar Ministerstva financí, Útvar pro odhalování korupce a finanční kriminality a Útvar pro odhalování organizovaného zločinu spadající pod Ministerstvo vnitra. Tyto organizace spolu úzce spolupracují v rámci svých kompetencí vyplývajících ze zákonů.

3.1 Organizace působící v České republice

3.1.1 Finanční analytický útvar MF ČR

Finanční analytický útvar Ministerstva financí (FAÚ) působí na území České republiky již od roku 1996, kdy vznikl na základě vyhlášky Ministerstva financí č. 183/1996 Sb., vydané v rámci zmocnění daného zákonem č. 61/1996 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a o změně a doplnění souvisejících zákonů.¹⁹ Útvar funguje jako finančně zpravodajská jednotka administrativního typu²⁰, která je jako součást struktury Ministerstva financí zřízena za účelem boje proti praní špinavých peněz a financování terorismu. Ředitel finančního analytického útvaru spadá pod ministra financí prostřednictvím náměstka ministra, čímž je zaručena nezávislost na dalších součástech ministerstva. Organizační struktura Finančního analytického úřadu je přílohou A v této práci.

¹⁹ *Finanční analytický útvar: Zpráva o činnosti 1996-2006* [online]. Praha: Ministerstvo financí, 2006 [cit. 2011-03-13]. Dostupné z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/analit_cinn_kontr.html>. str. 10

²⁰ V současné době existují tři typy jednotek, administrativní, policejní a justiční (např. v Dánsku). Výhodou administrativních jednotek je jednodušší přístup k bankovním údajům, informacím o cenných papírech atd.

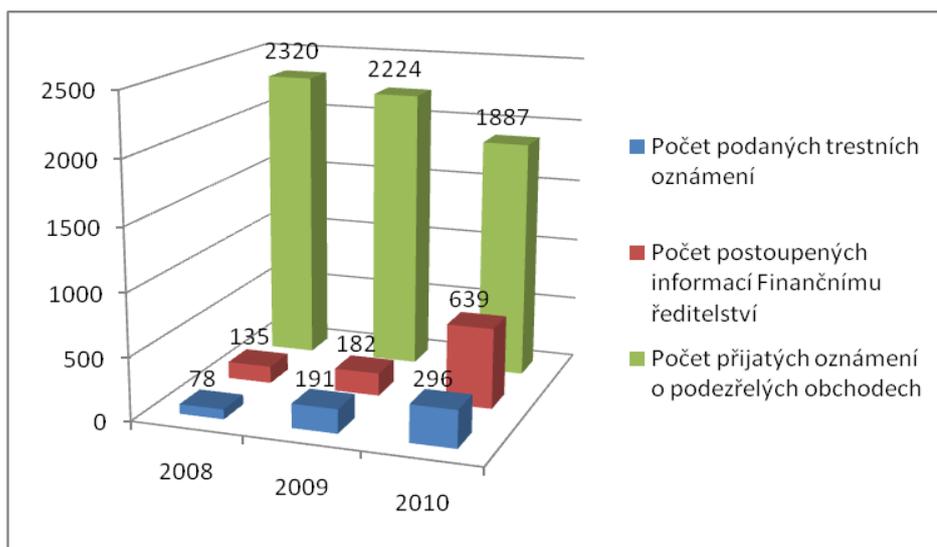
Činnost Finančního analytického útvaru je rozdělena do dvou hlavních oblastí, do analytické činnosti a kontrolní činnosti. Současně se část FAÚ věnuje sběru a zpracování dat potřebných k výše vyjmenovaným činnostem a funguje zde také mezinárodní a právní oddělení. Do analytických povinností spadá příjem a šetření podezřelých obchodů a klientů na základě získaných oznámení od finančních institucí a dalších povinných subjektů, mezi něž patří například pojišťovny, osoba zprostředkovávající leasing, auditoři nebo středisko cenných papírů. Během kontrolní činnosti má útvar právo kontrolovat, zda finanční instituce plní povinnosti dané jim zákonem. V dané oblasti také zajišťuje spolupráci se zahraničními subjekty.

Základním úkolem FAÚ je šetření podezřelých obchodů, včetně získávání všech důležitých informací, jejich průběžná analýza s cílem zjistit, zda se jedná o podezření ze spáchání trestného činu. V případě oprávněného podezření na spáchání trestného činu musí Finanční analytický útvar zpracovat a podat trestní oznámení. Podněty pro šetření podávají zejména privátní finanční společnosti, které mají povinnost hlásit FAÚ obchody podezřelé z praní peněz. Spadají sem například banky, investiční fondy, obchodníci s cennými papíry, kasina, herny, leasingové společnosti atd. K šetření oznámení má Finanční analytický útvar řadu pravomocí:

- od finančních institucí může požadovat veškeré informace o klientech a prováděných obchodech,
- má neomezený přístup k veškerým údajům finančních úřadů a Střediska cenných papírů,
- pravomoc pozastavit peněžní transakci až o 72 hodin, pokud by provedením obchodu bylo znemožněno zajištění výnosu.²¹ Tato lhůta je zákonem stanovena pro prošetření transakce a případné podání trestního oznámení. V případě podání trestního oznámení nelze transakci provést další tři dny, během této doby příslušné orgány přijímají opatření k trestnímu řízení. Finanční analytický útvar je vázán mlčenlivostí o průběhu oznámení a šetření podezřelého obchodu a to i vůči subjektu, kterého se to týká.

²¹ *Odhalování a identifikace výnosů z neznámých zdrojů a podezřelých obchodů: Sborník vstupních studií I.* Praha: Policie History, 2008. 312 s. ISBN 978-80-86477-42-8. str. 66

Během roku 2010 obdržel Finanční analytický útvar celkem 1887 oznámení o podezřelých obchodech (viz Obr. č. 2). Úřad v souladu se zákonným oprávněním předal v roce 2010 Finančnímu ředitelství a orgánům daňové a celní správy 639 podniků k šetření. Z 296 podaných trestních oznámení došlo ve 140 případech k zajištění finančních prostředků ve výši 287 mil. Kč (nárůst o 106 mil. Kč od roku 2009). Mírný pokles přijatých oznámení oproti předchozím rokům je dán jejich kvalitou a zlepšující se spoluprací FAÚ a povinných osob. Významnou roli ve zkvalitnění komunikace hraje i zpětná vazba poskytovaná povinným osobám, která napomáhá detekci skutečně podezřelých obchodů. Na druhou stranu zvyšující se trend počtu postoupených informací na Finanční ředitelství a generální ředitelství cel a v počtu podaných trestních oznámení svědčí o zkvalitnění informací poskytnutých povinnými osobami, které vedou k důkladnějšímu prošetření konkrétních případů a následnému podání trestního oznámení.²²

Obr. 2 Výsledky šetření FAÚ za roky 2008-2010

zdroj: Finanční analytický útvar²³

Mimo prošetřování hlášení o podezřelých obchodech zpracovává FAÚ informace pro partnerské zahraniční organizace, Policii ČR a Národní bezpečnostní úřad. V roce 2010 obdržel Finanční analytický útvar 136 dožádání ze zahraničí,

²² *Finanční analytický útvar: Výroční zpráva 2010* [online]. Praha: Ministerstvo financí, únor 2011 [cit. 2011-03-13]. Dostupné z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/analit_cinn_kontr.html>. str. 3

²³ Tamtéž, str. 3

do zahraničí jich zaslal 77. Tato dožádání se nejčastěji týkají informací o majitelích účtů, o bankovních převodech či obsahují informace z databáze o podezřelých obchodech.²⁴ Výměna informací s jinými státy je dána mezinárodními smlouvami, zejména Štrasburskou úmluvou²⁵, na ní navazující Varšavskou úmluvou, popřípadě bilaterálními mezivládními dohodami mezi konkrétními státy.

V oblasti kontrolní činnosti funguje Finanční analytický útvar jako specializovaný dozorující orgán v procesním řízení vydávající rozhodnutí podle zákona o správě daní a poplatků č. 337/1992 Sb. a jako státní kontrola. K datu 1. ledna 2010 vzniklo ve Finančním analytickém útvaru samostatné oddělení věnující se této kontrole. Kontrolní úsek provádí kontrolu dvěma způsoby, buď korespondenčně, nebo na místě. Nedostatky zjištěné během kontrol mohou být věcné, které spočívají v nedostatečné nebo ve zcela chybějící identifikaci klienta, v neplnění proškolení zaměstnanců a v chybném uchovávání dokumentů a dokladů. Procesní chyby nastávají zejména v nedostatečné připravenosti a nedodržení lhůty dodání požadovaných dokumentů ke kontrole.

V roce 2009 byly v oblasti obchodu s pohonnými hmotami doměřeny daňové povinnosti v řádu miliard Kč. V roce 2010 v rámci kontroly upozornili pracovníci FAÚ na nedostatky v doporučeném Systému vnitřních zásad celkem ve 324 případech. V roce 2010 také vyzvali 195 obchodníků s cizí měnou k doplnění údajů, které se nejčastěji týkají informací ohledně uskutečněných obchodů. Kontrol na místě proběhlo za celý rok 14 (tabulka č. 1), z nichž nejvíce, tedy pět, proběhlo v bankách a stavebních spořitelnách, v hotovostních směnárnách proběhly tři kontroly, dalších pět kontrol proběhlo u jiných povinných osob. Z těchto kontrol byly tři ukončeny řízením o uložení pokuty (dvě kontroly v hotovostních směnárnách, jedna kontrola v bance), další ještě nebyly zcela ukončené. Pokuty mohou být uloženy až do výše dvou milionů korun

²⁴ *Finanční analytický útvar: Výroční zpráva 2010* [online]. Praha: Ministerstvo financí, únor 2011 [cit. 2011-03-13]. Dostupné z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/analit_cinn_kontr.html>. str. 6

²⁵ Úmluva o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosů ze zločinu ze dne 8. 11. 1990, která umožnila bezproblémovou výměnu informací o šetřených subjektech mezi partnerskými finančními jednotkami.

v případě jednorázového porušení zákona, při opakovaném porušení může sankce dosahovat výše 10 mil. Kč.²⁶

Tabulka 1 Povinné osoby, u kterých byly provedeny kontroly na místě v roce 2010

Povinné osoby	Počet kontrol
Banky, stavební spořitelny	5
Hotovostní směnárny	3
Obchodníci s nemovitostmi	2
Poskytovatelé platebních služeb	1
Pojišťovny pro životní prostředí	1
Poskytovatelé leasingu	1
Zakládání právnických osob pro jiného	1

zdroj: Finanční analytický útvar

Kromě analytické a kontrolní činnosti vykonává Finanční analytický útvar dohled nad dodržováním mezinárodních sankcí²⁷. V průběhu roku 2010 byla přijata sankční opatření vůči Iránu, která omezují zejména vývoz některého zboží. Kromě spolupráce na mezinárodní a národní úrovni (Ministerstvo zahraničí, Ministerstvo průmyslu a obchodu, Generální ředitelství cel aj.) také šíří osvětu mezi podnikatelskými subjekty.

Během roku 2011 bude Finanční analytický útvar vypracovávat technicko-ekonomickou studii vedoucí ke změně stávajícího způsobu získávání informací z finančního sektoru oprávněnými subjekty. FAÚ předloží na konci června 2011 několik studií na toto téma, včetně ekonomických a legislativních dopadů. Tyto studie mají za cíl vytvořit tzv. „datový sklad“, který umožní poskytnout informace oprávněným subjektům. Národní evidence účtů by pak měla značně urychlit proces získávání informací o jednotlivých subjektech aktivních v dané finanční transakci.

²⁶ *Finanční analytický útvar: Výroční zpráva 2010* [online]. Praha: Ministerstvo financí, únor 2011 [cit. 2011-03-13]. Dostupné z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/analit_cinn_kontr.html>. str. 10 a 11

²⁷ Tyto sankce se řídí rozhodnutím Rady Evropské unie a o kterých rozhodla Rada bezpečnosti OSN (sankce proti Iránu jsou stanovené v rezoluci Rady bezpečnosti OSN č. 1929 z roku 2010)

3.1.2 Složky Policie ČR

Kromě jednotek administrativního typu fungují na území České republiky i policejní jednotky, které svou činností napomáhají v boji proti legalizaci výnosů ze zločinu. V rámci policejních složek Ministerstva vnitra byl zřízen Útvar pro odhalování korupce a finanční kriminality a Útvar pro odhalování organizovaného zločinu. Tyto složky úzce spolupracují s Finančním analytickým úřadem.

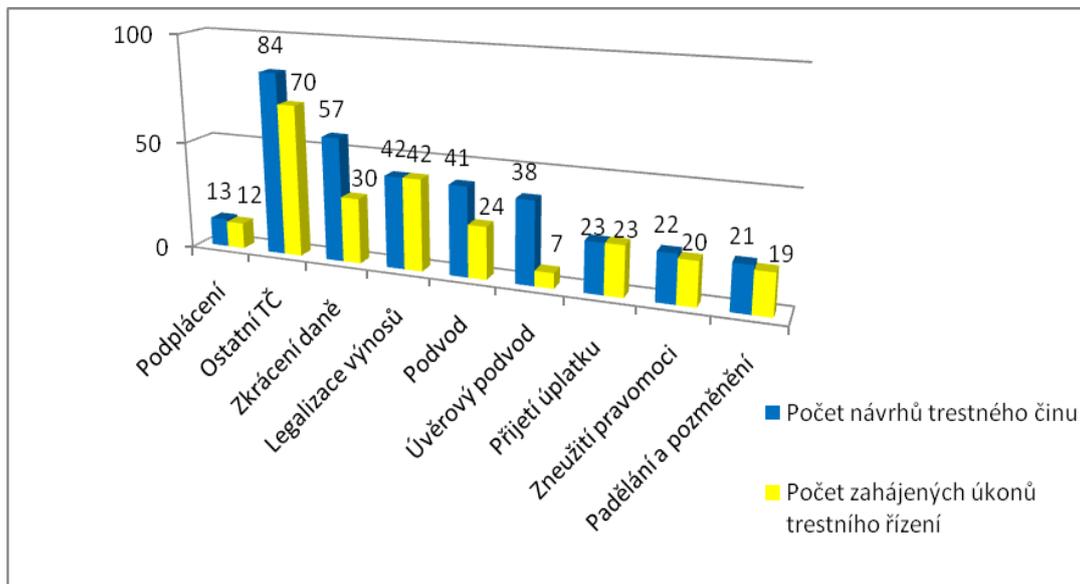
Útvar odhalování korupce a finanční kriminality služby kriminální policie a vyšetřování byl zřízen nařízením Ministerstva vnitra č. 71/2001, kterým se stanoví organizace Policie České republiky. Hlavní náplní Útvaru je odhalování a vyšetřování korupce, závažné hospodářské finanční a trestné činnosti včetně trestné činnosti na úseku daní a praní peněz. Během šetření zpracovává analýzy, vyhodnocuje bezpečnostní situace a následně zajišťuje co největší objem výnosů ze závažné trestné činnosti.

Útvar se dělí do šesti základních odborů, zaměřených na konkrétní trestné činnosti. Jsou to například Odbor korupce a ochrany zájmů EU, Odbor daní výnosů a praní peněz, Odbor závažné hospodářské trestné činnosti a další vykonávající činnost v dalších oblastech.

Během roku 2010 prověřoval v oblasti legalizace výnosů celkem 42 trestních činů, ve všech těchto případech bylo zahájeno trestní řízení. Na grafu (Obr. č. 3) je možno vidět podíl prověřovaných trestních činů ku zahájení úkonů trestního řízení. V oblasti legalizace výnosů bylo navrženo 23 případů na zahájení vyšetřování, ve všech případech bylo na konci vyšetřování podáno trestní oznámení.

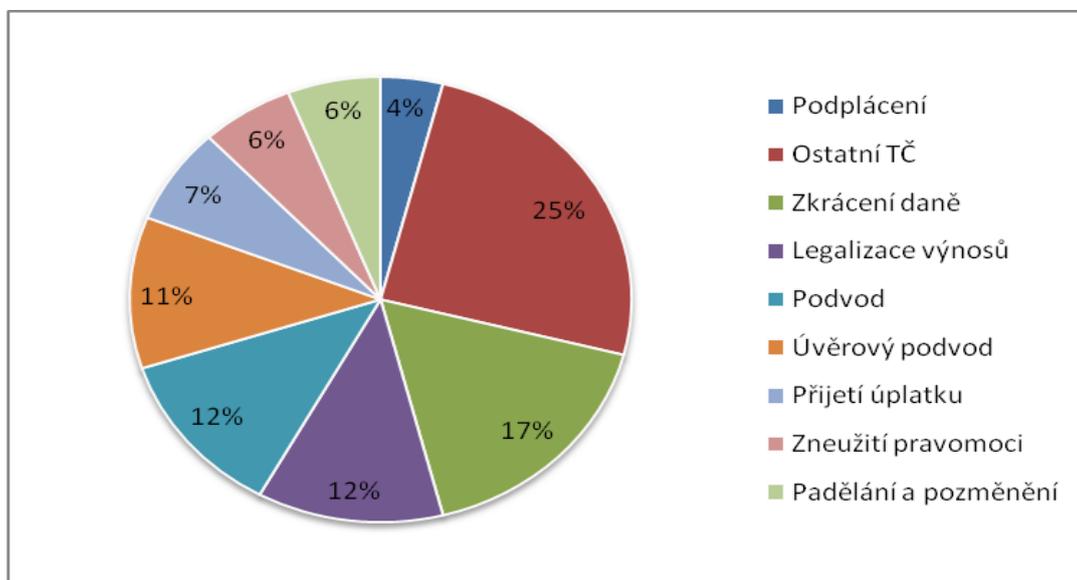
Za rok 2010 prověřování legalizace výnosů tvořilo 12 % na celkovém objemu prověřovaných trestních činů Útvarem odhalování korupce a finanční kriminality (Obr. č. 4). Největší podíl v objemu vyšetřovaných činů, tedy 25 %, tvoří ostatní TČ (trestné činy), kam patří například zpronevěra, dotační podvody, porušování povinnosti při správě cizího majetku apod. Další trestné činy v roce 2010, které byly prověřované

Útvarem pro odhalování korupce a finanční kriminality, jsou například podvody, přijímání úplatku, podplácení či krácení daně.²⁸

Obr. 3 Prověřované trestné činy a zahájení trestního řízení za rok 2010

zdroj: Policie České republiky, ÚOKFK SKPV

Obr. 4 Prověřované trestné činy v roce 2010

zdroj: Policie České republiky, ÚOKFK SKPV

²⁸ ROMAN, Skřepek. *Policie ČR* [online]. 2010 [cit. 2011-04-18]. Archiv tiskových zpráv. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/archiv-tiskovych-zprav-563029.aspx>>. Prezentace výsledků ÚOKFK SKPV

Útvar pro odhalování organizovaného zločinu služby kriminální policie a vyšetřování vznikl v lednu 1995 jako útvar zabývající se tvorbou koncepčních materiálů a konkrétních návrhů opatření, které povedou ke zvýšení efektivity boje s organizovaným zločinem. Útvar se zabývá odhalováním a vyšetřováním organizovaného zločinu na celém území České republiky, s kterým souvisí i snaha zlegalizovat zisk ze zločinu. Při své práci úzce spolupracuje s dalšími složkami Policie a národními i mezinárodními institucemi, které jsou aktivní v boji se zločinem. Útvar má několik odborů, které se věnují jednotlivým druhům organizovaného zločinu, jako například odbor terorismu a extremismu, odbor padělání, odbor násilí či odbor nelegálních obchodů. Jakékoliv poznatky týkající se možné legalizace jsou předávány Útvaru pro odhalování korupce, který s nimi dále nakládá.

3.1.3 Česká národní banka

Česká národní banka jako centrální banka České republiky a orgán vykonávající dohled nad finančním trhem vydala Opatření č. 1 dne 8. září 2003 pro vnitřní řídicí a kontrolní systém v oblasti předcházení legalizace výnosů z trestné činnosti. Toto opatření definuje základní pojmy a zabývá se specifikací rizikových faktorů pro finanční instituce. Česká národní banka je také aktivní v oblasti vzdělávání svých zaměstnanců a zaměstnanců jiných finančních institucí s ohledem na jejich odpovědnost a pravomoc v boji proti legalizaci výnosů z trestné činnosti.

Významně spolupracuje s Finančním analytickým útvarem v rámci jeho kontrolní činnosti. Spolupráce spočívá zejména v poskytování podkladů ze strany FAÚ ke kontrolám na místě, které provádí příslušná pracoviště ČNB. V roce 2009 proběhlo osm dílčích kontrol, a to v úvěrových institucích. Kontroly byly zaměřeny na oblasti řízení úvěrového rizika, likvidity a také na předcházení legalizace výnosů z trestné činnosti. Finanční analytický úřad vyřizuje podněty ČNB, které vychází ze závěrů kontrol. V roce 2009 vedl FAÚ jedno správní řízení s bankou pro porušení AML zákona, neuložil ale žádnou pokutu.

3.2 Organizace působící v Evropské unii

Je zřejmé, že legalizace výnosů z trestné činnosti není pouze národním problémem, ale především mezinárodním. Bylo proto nutné, aby státy vytvořily

mezinárodně fungující právní rámec, ve kterém jsou stanoveny zejména společné cíle a principy, jak co nejvíce minimalizovat tuto nelegální činnost.

3.2.1 Financial Action Task Force on Money Laundering

FATF (neboli Finanční akční výbor proti praní špinavých peněz) byl založen roku 1989 během summitu států G7 vládami zúčastněných států (sdružení sedmi nejvyspělejších států světa) v Paříži jako mezivládní organizace, která vytváří standardy a politiky boje proti praní špinavých peněz²⁹. Úlohou FATF je propagovat na národní i mezinárodní úrovni tyto standardy a normy a zabezpečit jejich aplikaci v právních systémech jednotlivých členských zemí.

V roce 1990 vydal FATF dokument tzv. Čtyřicet doporučení³⁰, shrnující základní rámec úsilí boje proti praní špinavých peněz. Tato doporučení byla v roce 1996 a 2003 revidována, aby se zaručila aktuálnost pro stále se vyvíjející hrozby. Po událostech 11. září 2001 vydal FATF Osm Speciálních doporučení týkajících se boje proti financování terorismu (Eight Special Recommendations on Terrorist Financing), které byly v roce 2005 doplněny o doporučení deváté, týkající se přeshraničního převozu hotovosti.³¹

Od roku 1991 rostl počet členských států FATF z původních 16 na současných 34³². Tito členové jsou centrem celosvětového boje v úsilí o potlačení praní špinavých peněz. Dále do skupiny kolem FATF spadá 27 mezinárodních a regionálních organizací, které se podílejí na jeho práci³³. Česká republika zažádala o členství v roce 1998, ale dosud není členskou zemí (stejně jako další nově přistoupivší členové EU).

Jednou z významných aktivit FATF je vydávání aktualizovaného Seznamu nespolupracujících zemí a teritorií (NCCT – non-cooperative countries and territories),

²⁹ STIERANKA, Jozef. *Boj proti legalizácii príjmov z trestnej činnosti vo vybraných krajinách Európskej únie*. Praha: Scientia, spol. s.r.o., 2009. 236 s. ISBN 978-80-86960-55-5. str. 52

³⁰ Blíže ke Čtyřiceti doporučením FATF v příloze B

³¹ *About the FATF* [online]. 2010 [cit. 2011-02-24]. FATF-GAFI. Dostupné z WWW: <http://www.fatf-gafi.org/pages/0,3417,en_32250379_32236836_1_1_1_1_1,00.html#>.

³² Seznam členů FATF viz příloha C

³³ *Members & Observers* [online]. 2010 [cit. 2011-02-24]. FATF-GAFI. Dostupné z WWW: <http://www.fatf-gafi.org/pages/0,3417,en_32250379_32236869_1_1_1_1_1,00.html#>

tedy seznamu států, které neuplatňují doporučení a jsou tak potenciální hrozbou. V současné době je seznam nespolupracujících zemí prázdný, posledním „smazaným“ státem byl Myanmar (13. října 2006). Dále také sleduje pokrok svých členů během provádění nezbytných opatření a podporuje uplatňování příslušných opatření na celém světě. V rámci svých činností spolupracuje s ostatními mezinárodními organizacemi zapojenými do boje proti praní špinavých peněz a financování terorismu.

3.2.2 Rada Evropy - Moneyval

V rámci Rady Evropy byl v září roku 1997 zřízen Výbor expertů pro hodnocení opatření proti praní špinavých peněz (ang. Moneyval – Committee of experts on the evaluation of anti-money laundering measures and the financing of terrorism), který působí v těch zemích Rady Evropy, které nejsou členy skupiny FAFT³⁴. Výbor expertů má v současné době 27 stálých členů a 2 členy dočasné³⁵. Cílem Moneyval je zajistit, aby členské státy měly zavedeny účinné systémy a dodržovaly mezinárodně uznávané standardy a doporučení.

Prioritním úkolem Moneyval je organizace hodnocení členských států v oblasti prevence legalizace výnosů z trestné činnosti. Tyto posudky jsou založeny na hodnocení expertů z Moneyval a expertů z vybraných pěti států zaměřených na politiku boje proti praní peněz a na využití této politiky v praxi. Toto hodnocení probíhá jak ve členských státech Rady Evropy (které ale nejsou členy FATF), tak i v zemích, které o členství žádají. V rámci hodnocení se Moneyval v jednotlivých zemích zabývá zejména porovnáním stavu s mezinárodními standarty v oblasti práva finančního a kapitálového trhu, orgánů zabezpečujících vynutitelnost práva a justice. Zprávy z jednotlivých hodnocení jsou dostatečně podrobné a obsahují i doporučení, jak zjištěný stav zlepšit, zvýšit efektivitu v legislativním zabezpečení boje proti praní peněz a financování terorismu. Moneyval je od června 2006 přidruženým členem FATF, úzce spolupracuje se Světovou bankou a Mezinárodním měnovým fondem.

Česká republika během působení ve Výboru expertů podstoupila již čtyři kola hodnocení prevence praní špinavých peněz, a to v letech 1998, 2001, 2005 a poslední

³⁴ Seznam členů Moneyval viz příloha D

³⁵ STIERANKA, Jozef. *Boj proti legalizácii príjmov z trestnej činnosti vo vybraných krajinách Európskej únie*. Praha: Scientia, spol. s.r.o., 2009. 236 s. ISBN 978-80-86960-55-5. str. 53

v roce 2010, zároveň již několikrát hodnotila okolní státy. V současné době má Česká republika tři stálé členy v Moneyval (z Ministerstva financí, Ministerstva spravedlnosti a České národní banky), tito členové spadají pod vedení Finančního analytického útvaru³⁶.

3.2.3 Evropská komise

Již několik let v Evropské komisi funguje Výbor pro prevenci praní špinavých peněz a financování terorismu (dříve nazýván Kontaktní výbor expertů pro problematiku praní špinavých peněz). Česká republika je jeho členem od roku 2002. Do činnosti Výboru pro prevenci praní peněz a financování terorismu spadá zejména podílení se na přípravě a implementaci evropské legislativy v oblasti boje proti legalizaci výnosů, formování postojů Evropské unie k činnostem organizace FATF a následná zavedení kritérií a doporučení FATF do evropské legislativy.

V roce 2006 byla na základě výsledků činností vytvořena Platforma evropských finančních zpravodajských jednotek (EU FIUs Platform), která řeší technické aspekty implementace směrnic a doporučení.

3.2.4 Světová banka a Mezinárodní měnový fond

Tyto instituce spolupracují v oblasti boje proti praní špinavých peněz od roku 2002. Po celém světě pořádají konference a semináře zaměřené na prevenci a nutnost boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti. Z toho důvodu v roce 2002 vydaly dokument „Metodologie boje proti praní špinavých peněz a financování terorismu“, podle kterého hodnotí vybrané státy, zdali jsou v souladu s tímto dokumentem. Dále vydaly hodnotící dokumenty „Zpráva o dodržování standardů a kodexů a Doporučení FATF proti praní špinavých peněz a financování terorismu“ a „Podrobná hodnotící zpráva o boji proti praní špinavých peněz a financování terorismu“³⁷, které se zaměřují na nedostatky systému boje proti praní špinavých peněz. Doporučení vydaná Světovou

³⁶ *Ministerstvo financí České republiky* [online]. c2005 [cit. 2011-02-24]. Mezinárodní spolupráce – Boj proti praní peněz a financování terorismu. Dostupné z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/mezinarod_spoluprace.html>.

³⁷ *Finanční analytický útvar: Zpráva o činnosti 1996-2006* [online]. Praha: Ministerstvo financí, 2006 [cit. 2011-03-13]. Dostupné z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/analit_cinn_kontr.html>.

bankou (SB) a Mezinárodním měnovým fondem (MMF) jsou brána jako globální standard.

Česká republika byla poprvé hodnocena na přelomu května a června roku 2003, kdy se společně s Izraelem a Spojenými státy dobrovolně přihlásila do hodnocení. Hodnotící tým tvořili zástupci MMF, SB a nezávislý expert na tuto problematiku z Belgie. Hodnotící zpráva byla pro Českou republiku celkem příznivá, ale poukázala na několik velkých nedostatků:

- české právo neklasifikuje financování terorismu jako trestný čin,
- definice praní peněz není kompatibilní s evropským standardem,
- nízká úroveň zpracovávání podrobných statistik, minimální počet školení a programů pro zvýšení informovanosti,
- skuteční vlastníci majetku a autoři transakcí se mohou skrývat za advokáty,
- FAÚ nemůže spolupracovat s obdobnými institucemi v zemích, které nejsou signatáři Štrasburské konvence o praní peněz,
- FAÚ nevydal směrnice, které by pomáhaly všem, kdo mají informační povinnost rozpoznat podezřelé transakce,
- boj proti praní peněz a financování terorismu v sektoru pojišťovnictví je naprosto nedostatečný,
- výsledky dohledávání a zajišťování majetku, pocházejícího z trestné činnosti, jsou zcela nedostatečné.³⁸

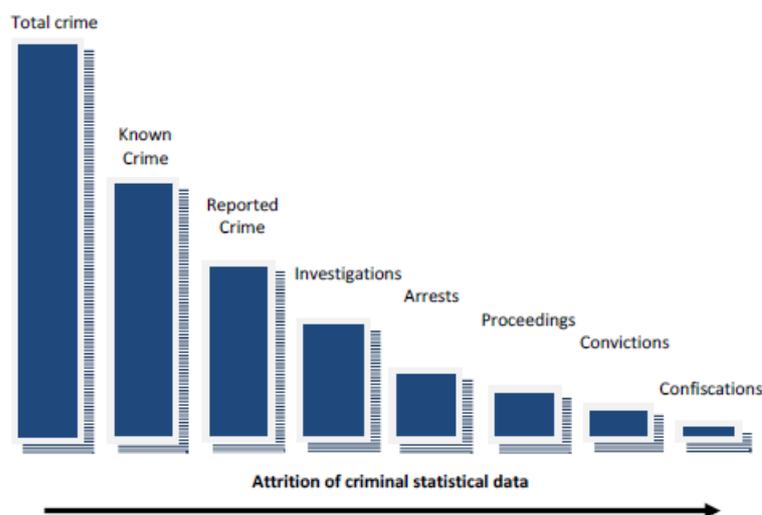
Česká republika na základě této zprávy přijala částečná nápravná opatření za účelem odstranění některých z problémových bodů vytknutých Světovou bankou a Mezinárodním měnovým fondem. Jedná se o cílené úpravy samotného zákona o legalizaci výnosů z trestné činnosti v oblasti mezinárodní spolupráce, pravomocí finanční zpravodajské jednotky či povinností dohledových orgánů a povinných osob. V roce 2008 byl přijat nový zákon, který již definuje financování terorismu jako trestný čin a řeší i další body této hodnotící zprávy.

³⁸ BLAŽEK, Petr. Smyčka se utahuje. *Ekonom* [online]. 2004, [cit. 2011-03-29]. Dostupný z WWW: <www.ruzovypanter.cz/monitoring/pracky_brezen.rtf>.

4 Komparace vybraných států Evropské unie z pohledu efektivity právního zabezpečení

Oblast praní špinavých peněz je velmi složitá ke sledování a následnému porovnání, jelikož lze jen těžce odhadnout, jak velké částky mohou být ročně očištěny procesem legalizace. Na těchto odhadech jsou pak postavené veškeré statistiky týkající se praní špinavých peněz. I přes známá čísla podaných trestních oznámení a počtu odsouzených osob v daných státech stále zůstává větší část případů neodhalena a není proto možné podat celistvé informace o legalizaci výnosů z trestné činnosti. Na Obr. 5 je možné vidět odhadovanou posloupnost trestné činnosti. Nevyšší je samotná trestná činnost, nejnižší sloupec tvoří zabavené výnosy z trestné činnosti.

I tak mohou tyto odhady objemu propraných peněz napomoci k poznání rozsahu trestné činnosti, a tím zabezpečit spolehlivější a přesnější diagnostiku trestné činnosti. Na základě těchto zjištění je vylepšována mezinárodní spolupráce finančních zpravodajských jednotek jednotlivých států a jsou odhalována slabá místa jejich komunikace jak mezi sebou, tak s dalšími orgány působícími v oblasti praní peněz.

Obr. 5 Orientační posloupnost statistických údajů o trestné činnosti

zdroj: Eurostat

Ačkoliv uběhlo již 19 let od zavedení první AML směrnice, stále existují určité potíže v zabezpečení a sledování procesu praní peněz mezi státy. Je velmi těžké porovnávat údaje získané z různých zemí, neboť se liší jejich legislativa a tedy i způsob zpracovávání a uchovávání informací. Volná implementace třetí AML směrnice

do legislativ členských států Evropské unie způsobila rozdíly mezi právním zabezpečením a tím i zhoršené podmínky pro porovnávání stavů v daných státech. Legislativa Itálie, České republiky či Bulharska hovoří o podání zprávy o podezřelé transakci STR (Suspicious Transaction Report), Velká Británie či Finsko preferuje pojem podezřelá aktivita (Suspicious Activity Report) a například Nizozemí využívá pojmu neobvyklá transakce (Unusual Transaction Report). Rozdílná definice základního pojmu výrazně omezuje srovnatelnost údajů, jelikož každý pojem představuje něco trochu odlišného.

Při srovnávání údajů je také nutné brát v úvahu velikost finančního sektoru, různé postupy v boji proti praní špinavých peněz a kritéria, podle kterých se určuje, zdali jde či nejde o podezřelou transakci. Proto nelze vycházet z toho, že vysoké číslo podaných zpráv o podezřelé transakci nutně indikuje účinná opatření dané země. Dosažená hodnota je ovlivněna motivací povinných osob hlásit dané transakce a možnostmi zpravodajských jednotek. Jen některé totiž mají pravomoci požadovat od povinných osob veškeré informace potřebné k prošetření oznámení. Čím méně informací dostanou, tím je vyšetřování složitější a méně důvěryhodné pro případné zahájení trestního stíhání. Země, ve které má finanční zpravodajská jednotka přístup k většímu množství údajů, následně předávají méně oznámení orgánům trestního řízení. Složitě se porovnává také množství zpráv o podezřelé transakci, jelikož některé státy podávají jen jednu zprávu k jedné transakci a jiné země zpracovávají zprávy k jednotlivým krokům.

I přes tyto skutečnosti se Eurostat pokusil získat co nejvíce informací a zpracovat statistiku zabývající se tímto tématem. Eurostat si při tvorbě této zprávy kladl čtyři hlavní cíle:

- stanovení překážek při porovnávání členských států,
- zprůhlednění složitého problému praní peněz a boje proti němu,
- podpora členských států ve zlepšení sběru dat a jejich přesnosti (zejména v soudní fázi),
- vylepšení zpracovávání analýzy výnosů a nákladů z procesu praní špinavých peněz.

Ke sledování a porovnání údajů byly zvoleny tři státy Evropské unie. Kromě České republiky byla pro srovnání vybrána Spolková republika Německo a Republika Bulharsko. Německo jako zástupce ekonomicky silného státu a Bulharsko jako nového člena Evropské unie³⁹, který nemá zcela implementovanou třetí AML směrnici do své legislativy. V těchto státech je definována zpráva o podezřelé transakci, takže nedochází ke zkreslení díky rozdílnému obsahu pojmů STR. Volba pozorovaných států byla omezena získanými údaji, jelikož ne všechny státy EU potřebné údaje sledují a zachovávají si statistiky.

4.1 Počet zpráv o podezřelých transakcích

V tabulce č. 2 je zpracováno porovnání podaných zpráv o podezřelých transakcích (STR) na finanční zpravodajskou jednotku za roky 2007 a 2008. Značné rozdíly mezi státy jsou tvořeny jinou strukturou zpravodajských jednotek a odlišnými zákony, které nutí povinné osoby podávat tato oznámení. Finanční zpravodajská jednotka (Finance Intelligence Unit FIU) je v České republice tvořena Finančním analytickým úřadem, ve Spolkové republice Německo je zastoupena jednotkou policejního typu Germany Bundeskriminalamt a v Bulharsku je zpravodajskou jednotkou administrativní jednotka The Bulgarian FIU.

Tabulka 2 Podané SRT v letech 2007 a 2008

státy	úvěrová instituce	pojišťovny	investiční společnost	podílové fondy	Zprostředkovatel mezinárodních převodů peněz	směnárný	právníci	notáři	auditoři	daňoví poradci	kasina	obchody převyšující 15 000 €	Poskytovatelé služeb	ostatní	dohromady
2007															
Bulharsko	342	0	1	0	0	1	2	2	0	0	7	0	1	42	398
Česká republika	1883	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	165	2048
Německo	7293	39	2	0	1701	0	5	3	3	3	7	11	0	13	9080
2008															
Bulharsko	492	0	1	0	0		0	1	0	0	5	0	0	66	565
Česká republika	2090	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	230	2320
Německo	6352	37	0	0	920	0	9	5	3	5	4	9	0	5	7349

0 – nula případů; / - data nejsou dostupná;

zdroj: vlastní zpracování

³⁹ Bulharsko vstoupilo do Evropské unie v roce 2007

V Německu je zpravodajská jednotka policejního typu, a proto má rozdílné pravomoci než například česká a bulharská. K jednomu případu získá hned několik oznámení týkajících se dílčích kroků provedených během této transakce. Nejvýraznější pokles podaných STR je možné vidět u úvěrových institucí. Změna o téměř 1 000 oznámení je dána především přijetím nového zákona, který zavedl třetí AML Směrnici do německého právního systému. Spolková republika Německo je státem, ve kterém se platí hotovostí nejvíce z celé Evropy. Proto je vhodný pro ukládání poměrně vysokých částek hotovosti na účty, aniž by to budilo větší pozornost.

Na rozdíl od Německa je v České republice většinou ke každému případu podáno jedno souhrnné oznámení, které obsahuje všechny dílčí části provedené ve spojitosti s konkrétní transakcí. Mírný nárůst počtu podaných oznámení je způsoben zavedením nového zákona týkajícího se legalizace výnosů z trestné činnosti, který lépe vymezuje podezřelý obchod a stanovuje nové povinnosti povinným osobám. Bohužel díky nepodrobným statistikám získaným z Eurostatu nelze posoudit, zdali byl nárůst pouze u úvěrových institucí, či se zlepšila spolupráce i s jinými povinnými osobami.

Nízký počet ohlášení v Bulharsku je způsoben nekvalitními zákony v oblasti legalizace výnosů a v nezájmu povinných osob o nahlášení takových transakcích. Ještě v roce 2006 před vstupem do EU byla v bulharské právní úpravě jen omezeně stíhána legalizace výnosů jako trestný čin, a proto jsou výsledky oproti dlouhodobým členům Evropské unie slabé. Dle zákona nemá Bulharská národní banka ani jiné úvěrové instituce povinnost identifikovat klienta, pokud byl již identifikován v jiné instituci. Pokud je prvotní identifikace nekvalitní, může propíratel snadno ukládat další hotovost na účty a provádět transakce, aniž by působil podezřele.

4.2 Počet oznámení o podezřelých transakcích postoupených orgánům činným v trestním řízení

Na grafech (Obr. 6 až 8) uvedených níže je patrný vývoj počtu předaných oznámení zpravodajskou jednotkou orgánům činným v trestním řízení během šesti let, tedy od roku 2003 do roku 2008. Jde o oznámení, která byla prošetřena a vyhodnocena jako transakce týkající se podezřelého obchodu.

Obr. 6 Počet postoupených oznámení orgánům trestního řízení v letech 2003-2008 v Bulharsku

zdroj: vlastní zpracování

V roce 2008 nepředala bulharská zpravodajská jednotka žádné oznámení k zahájení vyšetřování. Nulové číslo předaných oznámení bylo způsobeno nedostatečným podložením možné spojitosti s organizovaným zločinem. Na základě nepotvrzených finančních analýz provedených FIU nebylo možné zahájit další prošetřování, které by mohlo vést k trestnímu stíhání. Veškeré informace jsou ale archivovány, aby mohly být využity v budoucnosti.

Obr. 7 Počet postoupených oznámení orgánům trestního řízení v letech 2003-2008 v České republice

zdroj: vlastní zpracování

Všechna oznámení získaná v České republice v souvislosti s podezřelou transakcí jsou nejprve analyzována Finančním analytickým útvarem, a pokud podezření přetrvává, je stížnost předána dál. Oznámení předaná orgánům trestního řízení Finančním analytickým útvarem v roce 2008 tvořila 3 % všech oznámení získaných od povinných osob. Klesající trend počtu předaných oznámení je možné přisuzovat zlepšující se spolupráci mezi orgány trestního řízení a Finančního analytického útvaru. Za poslední roky útvar získal více oznámení od povinných osob než v letech předchozích, ale díky kvalitnějšímu zpracování mohl posoudit, zdali se opravdu jednalo o trestný čin a pouze v takových případech předával tyto oznámení dál.

Obr. 8 Počet postoupených oznámení orgánům trestního řízení v letech 2003-2008 v Německu

zdroj: vlastní zpracování

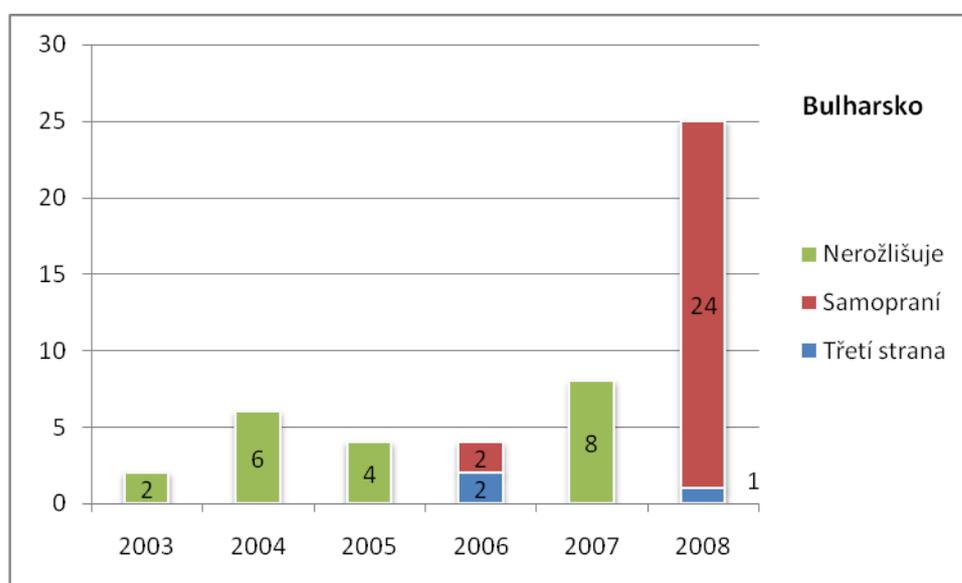
Vysoký počet postoupených oznámení je dán legislativou Spolkové republiky Německa, ve které je stanoveno, že veškerá oznámení obdržaná administrativní jednotkou musí být dále předána včetně vlastních připomínek státnímu zástupci, kde jsou důsledně prošetřena, a následně je rozhodnuto, zdali bude zahájeno trestní řízení či zda je transakce legální. Je tedy postoupeno 100 % přijatých oznámení.

Oproti jiným státům Evropské unie má Německo obecně nejvyšší počty podaných oznámení od povinných osob. To je způsobené velikostí státu a jeho silnou ekonomikou, která je centrem evropského finančního trhu. Oproti tomu má Německo jednu z nejnižší míry korupce a aplikuje důsledný přístup jak k regulacím trhu, tak uplatňování všech opatření, která snižují možnou trestnou činnost na minimum.

4.3 Počet odsouzených za legalizaci výnosů z trestné činnosti

Tato část se zabývá efektivitou systémů jednotlivých států, je porovnán počet fyzických a právnických osob, které byly v daných státech odsouzeny za legalizaci výnosů z trestné činnosti a s ní spojenými přestupky. Eurostat rozlišuje osoby odsouzené za samoprání a osoby, které praly pro třetí stranu (případy, ve kterých je původce špinavých peněz rozdílný od propíratele). V některých členských státech Evropské unie není samoprání stále postižitelné jako trestní čin⁴⁰ (v České republice změněno zákonem č. 134/2002 Sb.).

Z důvodů zdlouhavých a případně dosud nezahájených soudních procesů nejsou jednotlivá roční data o počtu odsouzených přímo porovnatelná s údaji o podaných oznámení na finanční zpravodajskou jednotku.

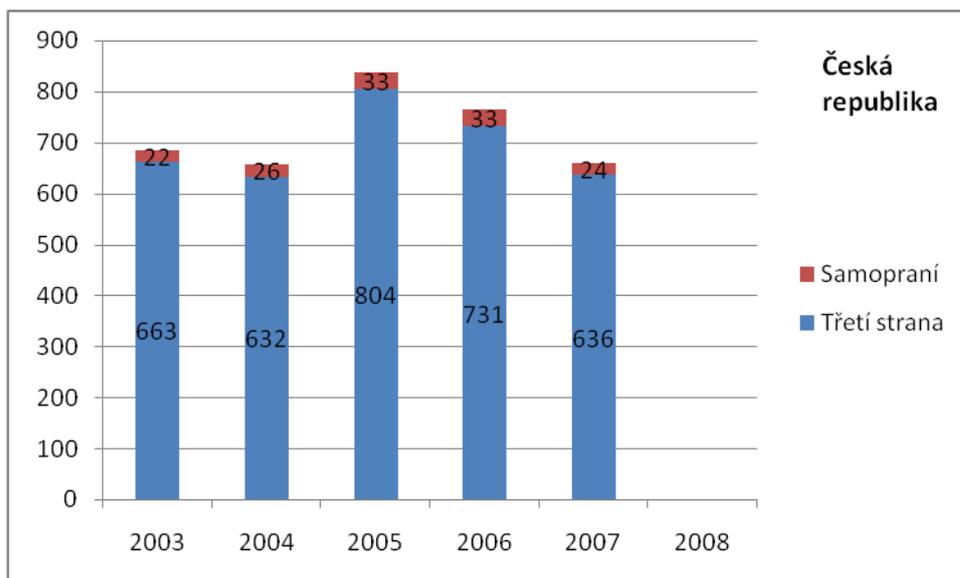
Obr. 9 Počet odsouzených osob v Bulharsku v letech 2003-2008

zdroj: vlastní zpracování

Jak je patrné z grafu, v letech 2003, 2004, 2005 a 2007 nebyly bulharské orgány schopny rozlišit, zda-li v konkrétních případech došlo k samoprání nebo k praní peněz přes třetí osobu. Nízký počet odsouzených za legalizaci výnosů z trestné činnosti je dán špatnou právní úpravou v této oblasti a značným nezájmem povinných osob o podávání hlášení, následné nedokonalé prošetření finanční zpravodajskou jednotkou

⁴⁰ Příkladem takové země je Finsko.

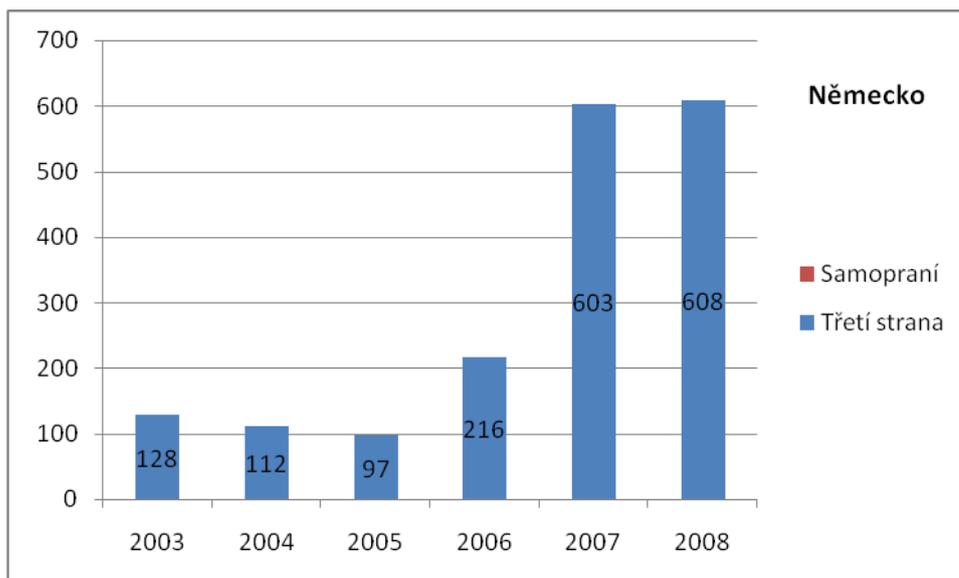
a neefektivním soudním procesem, ve kterém chybí nutné podklady pro odsouzení osob. Po přijetí do Evroské unie začalo Bulharsko získávat ucelené informace i od zahraničních zpravodajských jednotek a proto byly orgány trestního řízení schopny zahájit soudní proces ve 25 případech. Tím je dán výrazný nárůst v posledním roce proti předchozímu zaznamenanému období.

Obr. 10 Počet odsouzených osob v České republice v letech 2003-2007

zdroj: vlastní zpracování

Za rok 2008 Česká republika neposkytla údaje, a proto není tento rok zahrnut do statistiky. Ve spojení s legalizací výnosů z trestné činnosti bylo v letech 2003-2007 ročně odsouzeno více než 600 osob (fyzických či právnických). Malý počet případů samopraní je dán trendem v této oblasti, kdy je pro osoby páchající trestnou činností efektivnější zaplatit propíratele, než řešit celý proces sám. Hlavní důvod tohoto trendu je složitá spojitelnost původce peněz s celým procesem legalizace. Na začátku pouze odevzdá peníze propírateli a po čase je dostane zpět snížené o propíratelovu provizi (či o provize více osobám). Jeho spojitost s těmito penězi je poté téměř nemožná.

Obr. 11 Počet odsouzených osob v Německu v letech 2003-2008

zdroj: vlastní zpracování

V Německu sice rozlišují mezi samopraním a legalizací výnosů pro třetí osoby, přesto nebyl v těchto letech jediný případ odsouzení za samopraní. Z grafu je patrné, že se v posledních letech počty odsouzených výrazně zvýšily. Tento nárůst je daný zlepšující se úrovní zpracovaných oznámení, na jejichž základě je zahájeno vyšetřování a následné trestní stíhání. I přes klesající počet podaných oznámení povinnými osobami roste počet odsouzených. Zdroj⁴¹ uvádí, že během let 2004 až 2007 byla v Německu v souvislosti s praním peněz zabavena aktiva v celkové výši 15 074 378 Eur.

4.4 Zhodnocení

Před vstupem **Bulharska** do Evropské unie byla zpracována studie vymezující oblasti, v kterých se musí Bulharsko zlepšit, aby se vyrovnalo ostatním státům Evropské unie. Jednou z těchto oblastí byl i boj proti legalizaci výnosů z trestné činnosti. Byl mu vytknut zejména nedostatečně propracovaný soudní systém a jeho nespolehlivost. V reakci na tuto zprávu se v Bulharsku zřídil Specializovaný útvar pro boj s organizovaným zločinem a s korupcí, ve kterém v současné době pracuje téměř 80 proškolených státních zástupců. Tím byl v rámci soudnictví posílen účinný boj s organizovaným zločinem. V červnu roku 2006 byl změněn zákon o opatřeních proti

⁴¹ International Monetary Fund, Legal department. Germany: Detailed Assessment Report on Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism. Washington, D.C: International Monetary Fund, 2010. 372 s. str 91

legalizaci výnosů z trestné činnosti tak, že nyní zohledňuje požadavky druhé AML směrnice (změny dané třetí AML směrnicí ještě nebyly implementovány), dále byla zlepšena i spolupráce mezi jednotlivými orgány působícími v oblasti praní peněz. Přesto přetrvává určitý stupeň obav, jelikož provádění právních předpisů je omezené a chybí prokazatelné výsledky v prosazování práva a v trestním stíhání. Ve své správě Evropská unie uvádí, že je v Bulharsku patrný postup v této oblasti, ale musí se ještě dosáhnout prokazatelných výsledků.

Bulharsko není považováno za významné regionální finanční centrum, přesto jeho význam pro praní peněz vyplývá z jeho zeměpisné polohy, z jeho vyvinutého finančního sektoru ve vztahu k dalším balkánským státům a díky jeho laxní regulační kontrole. Dříve mezi závažné problémy v Bulharsku spadalo padělání peněz jak bulharských, tak hlavně evropských. V dnešní době patří mezi hlavní problémy obchod s drogami (Bulharsko je tranzitní bod pro drogy dovážené do západní Evropy), pašování osob a různé finanční podvody, které jsou zdrojem významných výnosů, které je poté potřeba zlegalizovat.

V **Německé spolkové republice** byla úspěšně zavedena třetí AML směrnice do právní úpravy ke dni 13. srpna 2008 prostřednictvím nového zákona (Geldwäschebekämpfungsergänzungsgesetz - GwBekErgG), platného ode dne 21. srpna 2008. Roku 2010 vydal FATF posouzení souladu Německa se Čtyřiceti doporučeními. Bylo zjištěno, že souhrnně 28 z celkových 40+9 doporučení je zcela nebo z části v souladu s německou právní úpravou. Bylo zjištěno několik nedostatků, jako nízké sankce za trestný čin nebo nemožnost trestat osobu spojenou s legalizací výnosů, pokud je již za takový čin potrestána. Díky nedostatkům statistických údajů bohužel nelze zjistit, zdali je uplatňování sankcí pro právnické osoby účinné a tedy posoudit, je-li jejich nízká úroveň závadou nebo zdali je postačující. Přesto hodnotící zpráva FATF uvádí, že sankce za trestný čin praní peněz pro fyzické a právnické osoby nejsou „účinné, přiměřené a odrazující“. Kladně je hodnoceno vypracování seznamu možných podezřelých transakcí, které napomáhají povinným osobám posoudit závažnost dané transakce. Tento seznam byl vypracován Německým spolkovým kriminálním úřadem ve spolupráci s Centrálním úvěrovým výborem.

Výsledně je Německo hodnoceno jako v souladu s doporučeními a patří mezi vyhovující státy. Ve zprávě je doporučeno, aby Německo prodloužilo dobu uchovávání údajů v Investigation Service's information system (INZOLL – informační systém vyšetřování) na jeden rok.

Oproti Německu nemá **Česká republika** stále vypracovaný seznam podezřelých případů, pouze v zákoně č. 253/2008 Sb. je v §6 uvedeno devět příkladů, jak by mohla vypadat podezřelá transakce. Bohužel je tento výčet natolik krátký, že nemůže být pro praxi přínosný.

Díky tomu, že Česká republika stále nemá zavedenou měnu Euro, je nevhodným státem pro první fázi procesu praní peněz, tedy ukládání hotovosti na účty. V poslední době, kdy je již možné ukládat i hotovost v Eurech na české účty, se situace pomalu mění. Česká republika je řazena mezi jedny z nejnávštěvnějších postkomunistických států střední a východní Evropy a díky své zeměpisné poloze a relativně mladému finančnímu trhu, je stále vhodnější zemí k legalizaci výnosů z trestné činnosti.

Proto i přes nově zavedený zákon č. 253/2008 Sb., díky kterému bylo upraveno plno nedostatků v legislativě, je České republice skupinou Moneyval doporučováno zjednodušení definice praní špinavých peněz a snížení požadavků na důkazy. Na konci hodnotící zprávy od této skupiny je uvedeno, že česká legislativa je v souladu s 23 z celkových Čtyřiceti devíti doporučeními FATF.

Závěr

Práce se v úvodní obecné části věnuje definici pojmu legalizace výnosů z trestné činnosti, jak jej chápe česká a zahraniční zákonodárství, srovnává přístup české a evropské legislativy k tomuto problému a popisuje jeho základní rysy a fáze. Zabývá se vývojem legislativy v České republice a v Evropě a popisuje nejdůležitější zákon působící v této oblasti v České republice, a to zákon č. 253/2000 Sb. Následuje souhrn hlavních národních a mezinárodních institucí aktivních v boji proti legalizaci výnosů, popisuje jejich aktivity a věnuje se zákonům, v nichž je činnost těchto orgánů definována.

V analytické části bylo provedeno porovnání situace v České republice, Spolkové republice Německo a v Republice Bulharsko, tedy ve třech státech Evropské unie, které jsou v různém stádiu implementace směrnic Evropského parlamentu a Rady. Z výsledků je patrná jednoznačná závislost efektivity celého systému odhalování legalizace výnosů z trestné činnosti na implementaci nejnovějších směrnic mezinárodních institucí do legislativy daných států, stejně tak jako kvalitní proškolení povinných osob a zpětná vazba finančním i nefinančním institucím od orgánů aktivních v oblasti praní špinavých peněz.

Spolková republika Německo je dle výstupů z grafů postavena do pozice silného ekonomického subjektu s důsledně aplikovanou legislativou týkající se problematiky legalizace výnosů z trestné činnosti a s vysokou efektivitou trestního řízení.

Na grafech České republiky je zřejmý statut „pokročilého“ nováčka v rámci Evropské unie, tedy zvýšení kvality a účinnosti v řešení problematiky praní špinavých peněz a již efektivní postup v synchronizaci předmětné legislativy.

Bulharsko je zatím v pozici úplného začátečníka ve finančním trhu Evropské unie. Prudký nástup trestního práva v postihu praní špinavých peněz spojeného se vstupem Bulharska do Evropské unie je slibným parametrem v boji proti praní špinavých peněz. Stále se však Bulharsko zcela nezbavilo představy státu s prostředím s velkým objemem výnosů z tradiční trestné činnosti vyplývající zejména z polohy státu.

Na základě provedené analýzy lze konstatovat, že cíl práce byl splněn.

Použité zdroje

Použitá literatura

- [1] ALLDRIDGE, Peter. Money laundering and globalizacion. *Journal of law and society*. December 2008, 35, 4, s. 437-463. ISSN 0263-323X.
- [2] Česká republika. Zákon ze dne 5. června 2008: o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.
- [3] DVOŘÁK, Vratislav. *Ekonomické a kriminální aspekty legalizace výnosů z trestné činnosti*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2010. 91 s. ISBN 978-80-86960-63-0.
- [4] Evropská unie. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES: o předcházení zneužití finančního systému k praní peněz a financování terorismu
- [5] International Monetary Fund, Legal department. Germany: Detailed Assessment Report on Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism. Washington, D.C: International Monetary Fund, 2010. 372 s.
- [6] KPMG. *Global Anti-Money Laundering Survey 2007: How banks are facing up to the challenge*. Swiss: KPMG LLP, 2007. 72 s. ISBN 307-231.
- [7] LIŠKA, Petr. *Praní špinavých peněz v České republice*. Praha: Radix, 1997. 224 s. ISBN 80-86031-09-8.
- [8] *Odhalování a identifikace výnosů z neznámých zdrojů a podezřelých obchod: Sborník vstupních studií I*. Praha: Policie History, 2008. 312 s. ISBN 978-80-86477-42-8.
- [9] ROBINSON, Jeffrey. *Pánové z prádelny špinavých peněz*. Praha: Columbus, 1995. 289 s. ISBN 80-85928-06-X.
- [10] STIERANKA, Jozef. *Boj proti legalizácii príjmov z trestnej činnosti vo vybraných krajinách Európskej únie*. Praha: Scientia, spol. s.r.o., 2009. 236 s. ISBN 978-80-86960-55-5.
- [11] TVRDÝ, Jiří; BÁRTOVÁ, Adriana. *Zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu a předpisy související*. Praha: C. H. Beck, 2009. 501 s. ISBN 978-80-7400-099-7.

Použité elektronické zdroje

- [1] *About the FATF* [online]. 2010 [cit. 2011-02-24]. FATF-GAFI. Dostupné z WWW: <http://www.fatf-afi.org/pages/0,3417,en_32250379_32236836_1_1_1_1_1,00.html#>.

- [2] BLAŽEK, Petr. Smyčka se utahuje. *Ekonom* [online]. 2004, [cit. 2011-03-29]. Dostupný z WWW: <www.ruzovypanter.cz/monitoring/pracky_brezen.rtf>.
- [3] ČT 24 [online]. 14. 7. 2010 [cit. 2011-03-24]. Podvodníci mají nový způsob praní špinavých peněz. Dostupné z WWW: <<http://www.ct24.cz/ekonomika/95696-podvodnici-maji-novy-zpusob-prani-spinavych-penez/>>.
- [4] *Finanční analytický útvar: Zpráva o činnosti 1996-2006* [online]. Praha: Ministerstvo financí, 2006 [cit. 2011-03-13]. Dostupné z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/analit_cinn_kontr.html>.
- [5] *Finanční analytický útvar: Výroční zpráva 2010* [online]. Praha: Ministerstvo financí, únor 2011 [cit. 2011-03-13]. Dostupné z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/analit_cinn_kontr.html>.
- [6] *Members & Observers* [online]. 2010 [cit. 2011-02-24]. FATF-GAFI. Dostupné z WWW: <http://www.fatfgafi.org/pages/0,3417,en_32250379_32236869_1_1_1_1_1,00.html>.
- [7] *Ministerstvo financí České republiky* [online]. c2005 [cit. 2011-02-24]. Mezinárodní spolupráce - Boj proti praní peněz a financování terorismu. Dostupné z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/mezinarod_spoluprace.html>.
- [8] MV ČR, jednotka překladatelů. *Konvence OSN a další dokumenty k organizovanému zločinu* [online]. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, červenec 2001 [cit. 2011-03-31]. Dostupné z WWW: <<http://www.ok.cz/iksp/publikace.html>>. ISBN 80-86008-91-6.
- [9] ROMAN, Skřepek. *Policie ČR* [online]. 2010 [cit. 2011-04-18]. Archiv tiskových zpráv. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/archiv-tiskovych-zprav-563029.aspx>>. Presentace výsledků ÚOKFK SKPV
- [10] TAVARES, Cynthia; THOMAS, Geoffrey; ROUDAUT, Michaël. *Money laundering in Europe : Report of work carried out by Eurostat and DG Home Affairs*. Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2010. 92 s. Dostupné z WWW: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/product_details/publication?p_product_code=KS-RA-10-003>. ISBN 978-92-79-15244-3.

Seznam příloh

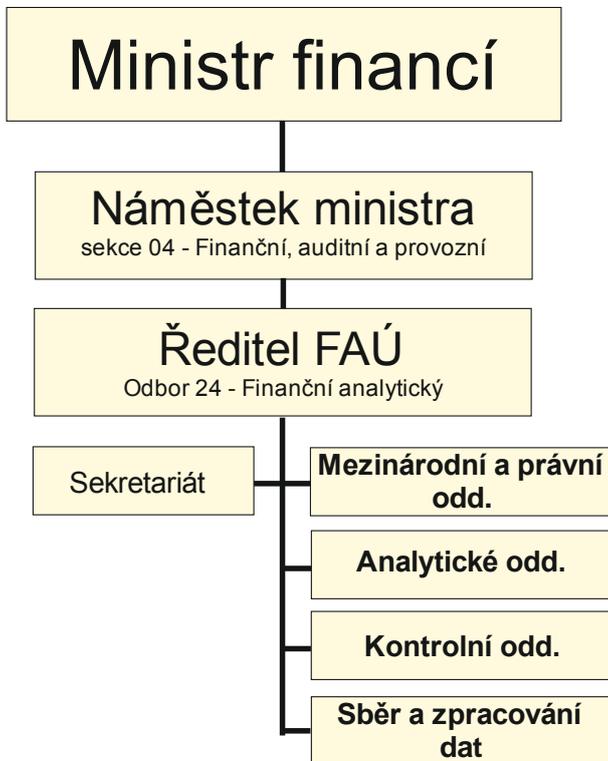
Příloha A Organizační struktura FAÚ

Příloha B Čtyřicet doporučení FATF

Příloha C Členové FATF

Příloha D Členové Moneyval

Příloha A Organizační struktura FAÚ

Příloha B Čtyřicet doporučení FATF

V dubnu roku 1990 vydal FATF zprávu obsahující Čtyřicet doporučení, která stanovují komplexní plán postupu boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti. Tato Doporučení byla dvakrát revidována, poprvé v roce 1996, kdy byly zohledněny nové metody v praní peněz, další aktualizace proběhla v roce 2003. Nových Čtyřicet doporučení se nyní vztahuje nejenom na praní peněz, ale také na financování terorismu. V kombinaci s Osmi plus jedním Zvláštním doporučením proti financování terorismu, poskytují souvislý rámec opatření k efektivnímu boji proti praní peněz a financování terorismu. Čtyřicet doporučení je rozděleno do čtyř základních částí.

První část se zabývá právními systémy a věnují se jí tři doporučení, které se týkají postavení praní špinavých peněz mimo zákon dle Vídeňské a Palermské Úmluvy, s cílem stanovení trestně-právní či občansko-právní odpovědnosti, která by se měla vztahovat i právnické osoby. Pravomoc konfiskovat jmění, které je předmětem praní peněz, spadá dle doporučení pod kompetenci státních orgánů.

Druhá část je zaměřena na opatření ze strany finančních institucí a nefinančních společností a profesí na úseku prevence praní peněz a financování terorismu. Čtvrtý bod zajišťuje, aby mlčenlivost finančních institucí nebránila implementaci Doporučení FATF. Páté až dvanácté doporučení jsou věnována klíčovým principům prověřování klientů a uchovávání dat. Dle nich by státy měly zakázat anonymní účty a u všech účtů by měl být klient řádně prověřen. Také by si během zahraničního korespondenčního styku měly být banky schopné na požádání předat veškerá potřebná data o klientovi. Osmé doporučení varuje před novými metodami praní peněz, které vznikají díky bankovníctví bez přímého styku s klientem. Dále je institucím doporučeno uchovávat veškeré údaje a doklady o všech obchodech po dobu nejméně pěti let. Všechny tyto informace by měly být dostatečně podrobné, aby mohly sloužit jako důkazy k případnému trestnímu stíhání. Jedenácté doporučení se zabývá zvýšenou pozorností všem neobvyklým transakcím, které nemají zjevný hospodářský či právní účel. Ve dvanáctém doporučení jsou stanoveny klíčové principy prověřování klientů. V rámci třináctého až patnáctého doporučení je vysvětleno oznamování podezřelých obchodů a dodržování vnitřních zásad. Ostatní opatření pro zamezení praní peněz a financování terorismu a opatření vzhledem k zemím, které nedodržují nebo nedostatečně dodržují

Doporučení FATF, jsou předmětem 16. až 22. doporučení. V následujícím doporučení je státům navrženo zajištění dohledu a regulaci finančních institucí při implementaci těchto doporučení. Dohledová a regulatorní opatření platí i pro nefinanční podniky a profese. Pro nefinanční i finanční instituce by státní orgány měly vytvořit pokyny a poskytovat zpětnou vazbu na podporu zavádění opatření a jejich následného dodržování (doporučení 24 a 25).

Třetí část Čtyřiceti doporučení je věnována institucionálním a jiným opatřením nutným jako součást systému boje proti praní peněz a financování terorismu. V doporučení 26 jsou státy směřovány k vytvoření finanční zpravodajské jednotky, která by sloužila jako celostátní orgán přijímající oznámení o podezřelých obchodech, která je bude analyzovat a bude předávat informace o možném praní peněz vybraným orgánům činným v trestním řízení. Dále je také doporučeno, aby zpravodajské jednotky i orgány trestního řízení měly dostatečný přístup k informacím, které jsou nutné k vyšetřování možného praní peněz a financování terorismu. V této části je také vymezena transparentnost právnických osob a společností, u kterých by měla být zavedena opatření zabráňující zneužívání těchto osob a institucí. To platí zvláště pak v zemích, ve kterých existuje možnost vydávat akcie na doručitele.

Poslední, čtvrtá část, je věnována mezinárodní spolupráci. V těchto bodech (35 až 40) je doporučeno co nejrychleji implementovat Vídeňskou úmluvu, Palermskou úmluvu a Mezinárodní úmluvu OSN, stejně jako i jiné mezinárodní úmluvy v oblasti praní peněz a financování terorismu. Státy by si měly také poskytovat vzájemnou právní pomoc při vyšetřování a trestním stíhání legalizace výnosů a poskytovat si tuto pomoc rychle a efektivně. Také by měly zavést opatření pro koordinaci zabavení a propadnutí majetku s vymezením jeho podílení. Poslední doporučení je věnováno dalším formám spolupráce, mezi kterou spadá například zavedení kontrolních mechanismů a bezpečnostních opatření, či zajištění ochrany dat nebo informací proti zneužívání.

Příloha C Členové FATF

Členské státy			
Argentina	Hong Kong	Korejská republika	Rakousko
Austrálie	Indie	Lucembursko	Rusko
Belgie	Irsko	Mexiko	Řecko
Brazílie	Island	Německo	Singapur
Čína	Itálie	Nizozemské království	Spojené státy americké
Dánsko	Japonsko	Norsko	Španělsko
Finsko	Jihoafrická republika	Nový Zéland	Švédsko
Francie	Kanada	Portugalsko	Švýcarsko
Turecko		Velká Británie	
Spolupracující organizace			
Evropská unie		Rada pro spolupráci arabských států v zálivu	

Příloha D Členové Moneyval

Stálí členové Moneyval			
Albánie	Černá Hora	Litva	Rumunsko
Andorra	Česká republika	Lotyšsko	Ruská federace
Arménie	Estonsko	Maďarsko	San Marino
Ázerbajdžán	Gruzie	Malta	Slovenská republika
Bosna a Hercegovina	Chorvatsko	Moldavsko	Slovinsko
Bulharsko	Kypr	Monako	Srbsko
Bývalá Jugoslávská republika a Makedonie	Lichtenštejnsko	Polsko	Ukrajina
Dočasní členové Moneyval			
Švýcarsko		Velká Británie	